

architraaf

professioneel
architectenmagazine Mei 2016 - n° 188

Dit maandelijks tijdschrift - Toelating P801047 - Afgiftekantoor NSC Liège X - Arch. Reichen et Roben & Associés architectes - urbanistes - © Laurent Desmoulins

PB-PP1B-30650
BELGIË(N)-BELGIQUE

30

Geef uw verbeelding vleugels
met Masterline 8 van Reynaers Aluminium.

MASTERLINE 8 is een nieuw baanbrekend aluminium raam-systeem waarmee Reynaers Aluminium alle grenzen verlegt. MasterLine 8 staat voor maximaal comfort en veiligheid en biedt een enorme architecturale vrijheid met een uitgebreide keuze aan designvarianten. Deze nieuwe generatie innovatieve ramen weerspiegelt de hedendaagse architectuurtrend van maximaal daglicht, gecombineerd met een superieure energie-efficiëntie.

www.reynaers.be

TOGETHER FOR BETTER

Uitgever

Maison des Architectes ASBL
avenue du Parc 42 – B 4650 Chainieux
tel. +32 (0) 87 26 91 51
r.treselj@architrave.be – www.architraaf.be

Hoofredacteur

Robert Treselj
r.treselj@architrave.be

Redactiecomité

redaction@architrave.be

Brussel

Ludovic Borbath (AABW) – Gérard Kaiser (UPA-BUA)

Vlaanderen

Hubert Bijns, Roel De Ridder

Wallonië

Robert Louppe (AAPL)
Eric Lamblotte, André Schreuer, Robert Treselj (SRAVE)

Grafische vormgeving en prepress

www.stereotype.be

Vertaling, redactie

BVBA Redactie bureau Palindroom

Druk

Snel Graphics SA

Fotografie

SPRL Goeminne Fotografie

Advertenties

Isabelle Dewarre
tel. +32 (0) 4 383 62 46
id@architrave.be
Lydie Claire
tel. +32 (0) 496 610 178
l.claire@architrave.be

Het tijdschrift wordt uitgegeven met een oplage van 13 150 exemplaren
(8 150 NL – 5 000 FR), Levering per direct mail.
Gratis, mag niet verkocht worden.

Elke integrale of gedeeltelijke reproductie of verspreiding van in het tijdschrift
Architraaf gepubliceerde pagina's of afbeeldingen die plaatsvindt zonder
schriftelijke toestemming van de uitgever, in welke vorm dan ook, is
verboden en zal worden bestempeld als namaak. Het tijdschrift Architraaf
is niet verantwoordelijk voor de teksten, foto's en illustraties die werden
toegestuurd.

Het tijdschrift architraaf en het architraaf-logo zijn gedeponeerde merken.

ISSN 2295-5828

Editoriaal

Ook al hebben we dit in het verleden niet uitvoerig toegelicht: Architraaf houdt zich eraan om steeds de helft van zijn projectartikels te wijden aan Vlaamse realisaties, en de andere helft aan realisaties in Brussel en Wallonië. Zonder te willen tornen aan dit evenwicht hebben we, voor de eerste keer, alle ruimte die voorzien was voor de 'francophone' realisaties gewijd aan één enkel project. Het gaat om een omvangrijke stedelijke reconversie die absoluut een diepere studie waard is. We hebben het er ook over in het dossier en de rubriek Stedenbouw. Veel eerbied voor wat eens een van de rijkste gemeentes van België was, maar die intussen al meerdere decennia symbool staat voor de economische neergang van Wallonië. Seraing wil zich vandaag dan ook een nieuw elan aanmeten door zijn overwegend industriële vallei langs de Maas grondig op te waarderen.

Het rode, 'zwavelachtige' Seraing wrekt hiermee niet enkel zijn verleden, maar zet tevens in op een grondige transformatie van de historische kern van de cité de l'acier. Op basis van een masterplan dat in 2006 werd opgesteld door het Parijse architecten-urbanistenbureau Reichen et Robert & Associés, verrijst de eerste fase van deze stedelijke reconversie rechtstreeks uit de nog warme assen van de ooit zo florerende Luikse metaalnijverheid. De eerste resultaten doen het beste vermoeden voor het vervolg van deze renaissance. Seraing is bovendien geen geïsoleerd geval, want zowel in Vlaanderen als Wallonië hebben andere steden eveneens hun stedenbouwkundige ontwikkeling in eigen handen genomen. Allicht zullen we in de toekomst dus nog een paar keer een volledig katern van het tijdschrift kunnen wijden aan andere voorbeelden van zo'n unieke dynamiek.

Enkele weken geleden kwam onze collega Yves Delhez helaas te overlijden, een Eupense architect die zonder twijfel een van de pioniers was van de organische architectuur in ons land. Bij het schrijven van dit editoriaal vernamen we eveneens dat hij die heel wat moeite had om zich te houden aan de striktheid van rechte lijnen vergezeld werd door Zaha Hadid, de eerste vrouwelijke architecte die de prestigieuze Pritzker Prize in ontvangst mocht nemen en die gezien haar innovatieve ontwerpen met onuitgegeven vormen de bijnaam de 'Queen of the curves' toebedeeld kreeg. . .

Veel leesplezier,
Het Redactiecomité

Rigitone Activ'Air akoestische plafonds zijn de referentie op het gebied van akoestisch comfort in scholen, instellingen, hospitalen, burelen en woningen. De Rigitone Activ'Air akoestische plafonds verminderen de nagalmtijden* en waarborgen een betere spraakverstaanbaarheid.

Het vernieuwde assortiment Rigitone Activ'Air is leverbaar in volledig geperforeerde gipskartonplaten die na plaatsing een naadloos oppervlak vormen.

De Activ'Air technologie die verwerkt zit in deze Rigitone-producten elimineert tot 70% van de formaldehydeconcentratie in de binnenlucht en combineert akoestisch comfort met een beter leef- en werkcomfort.

Wilt u hierover meer weten, consulteer dan www.spraakmakendeplafonds.be.

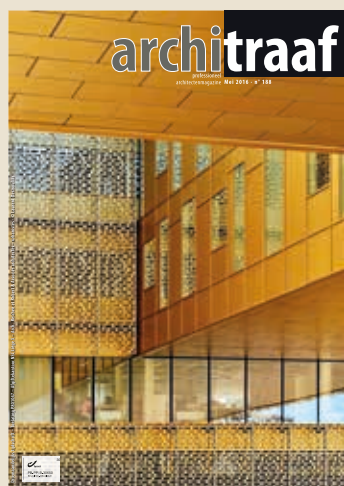
*het geluid dat heen en weer kaatst tussen twee wanden waardoor er snel opeenvolgende echo's veroorzaakt worden.

Rigitone
het meest duurzame akoestische plafond

 Gyproc
SAINT-GOBAIN

Wallonie

Reichen et Robert & Associés architectes – urbanistes – *Cockerill straalt en ontplooit zich naar de stad – Imposante uitkraging en goudmetalen gevel voor L'Orangerie* – p16-18

Overzicht

Editoriaal	3
Nieuws	6 – 8
Dossier / Seraing, metamorfose tot een bezienswaardige stad!	10-13
Architectuurprojecten / Silos in inox – Administratief centrum met hoge energetische prestatie	14-15
/ Cockerill straalt en ontplooit zich naar de stad – Imposante uitkraging en goudmetalen gevel voor L'Orangerie	16-18
/ Het Neocittà-gebouw – Link tussen industriële en residentiële wijken	20-22
/ Verheven houtbouw op een betonnen sokkel	28-30
/ Theatercomplex met een gouden randje	34-36
/ Soberheid en authenticiteit – Woning met zicht op de polders	38-40
Stedenbouw / Het Neocittà-park – Ruimtes vol spontaniteit	24-25
BVA / De WoningPAS-OP!	31
Rubriek Steen / Het keurmerk 'Pierre locale', een nieuw argument om te kiezen voor lokale producten	26-27
Rubriek Cement en beton / Superbeton – Vormelijke emancipatie	32
Rubriek Recht / De aansprakelijkheid van de fabrikant van het materiaal	42-45
Rubriek Hout / Duurzame supermarkt – Hout als antipijp voor het versteende karakter van een woonblok	48-49
Publireportage / Syntaxe: kwaliteit van projecten neemt toe dankzij BIM	19

RENSON® Slidefix®

De Slidefix biedt als eerste zijwaarts openschuivende doekzonwering een praktische oplossing voor grote openingen en schuiframen. Aangezien die de logische openingsrichting van schuiframen volgt, blijft het raam ook mét zonwering perfect bruikbaar als doorgang.

'Invisible architecture' is een nieuwe trend en de Slidefix speelt daar perfect op in met een kast die – net als de bovenste geleider – onzichtbaar in de spouwmuur kan worden geïntegreerd. De zijlat van de Slidefix verdwijnt in volledig geopende stand ook al tot helemaal in de kast. De onderste geleider kan op zijn beurt perfect ingewerkt worden, in lijn met zowel de binnen- als buitenvloer. Het is trouwens handig meegenomen dat die voorzien is van een afwateringssysteem en makkelijk te demonteren is.

De Slidefix is beschikbaar tot maximum 4m breed en 3m hoog. De bediening gebeurt elektrisch en kan gekoppeld worden aan bestaande detectoren of een domoticasysteem.

Renson

www.renson.be – Tel. +32 (0) 56 62 71 11

Hulp bij overheidsopdrachten

DLA3 Consulting biedt deskundige hulp bij het opstellen van rapporten die nodig zijn voor de gunning van overheidsopdrachten. Ze ontlasten ontwerp bureaus van het grootste deel administratief werk dat publieke aanbestedingen met zich meebrengen.

DLA3 Consulting

www.dla3.be – Tel. +32 (0)474 441 077

De nieuwe Linaqua-gevelstenen van Wienerberger

Deze handvormstenen danken hun karakteristieke uiterlijk aan een speciaal ontwikkeld productieproces waarin een cruciale rol is weggelegd voor het gebruik van water. Die behandeling maakt dat de pure kleur van de klei ongehinderd tot de oppervlakte doordringt. Dat levert tijdens het bakken een ijzersterk palet aan intense tinten op. Linaqua is verkrijgbaar in het lineaire Schouderden-formaat (256 mm l x 90 mm b x 43 mm h) en in de kleurvarianten Vino, Viola, Giallo en Fumo.

Wienerberger nv

www.wienerberger.be

Gyproc® Habito™, wanden ontworpen op maat van jouw comfort

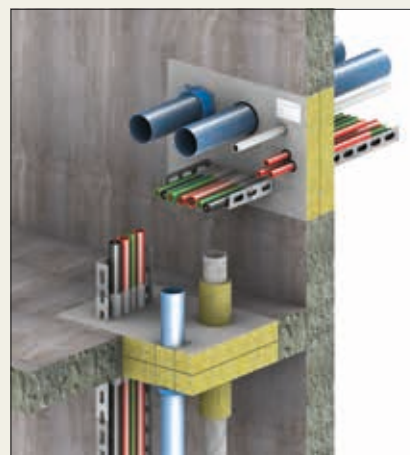
Steeds vaker worden Gyproc-platen toegepast in nieuwbouw of renovatie. Daarom ontwikkelde Gyproc de Habito-platen, een nieuwe generatie Gyproc-platen speciaal aangepast aan de comfortbehoefte in de huidige woon- en leefomgeving. Gyproc-wanden opgebouwd met Habito-platen zijn sterk, duurzaam, geluidsisolerend en bovendien gebruiksvriendelijker dan klassieke wanden. Het bevestigen van voorwerpen als flatscreens, gordijnroedes, wandrekken... kan voortaan op een heel eenvoudige manier door simpelweg een spaanplaatschroef met een diameter van 5 mm te gebruiken. Er is geen speciaal gereedschap of speciale plug meer nodig.

Meer weten over de voordelen? Surf snel naar www.gyproc.be.

Gyproc

www.gyproc.be

Promat breidt productassortiment voor doorvoeringen uit

Als specialist in passieve brandbescherming voor gebouwen biedt Promat ook tal van oplossingen voor het realiseren van brandwerende doorvoeringen onder de noemer 'Fire Stopping & Fire Sealing'.

Onder impuls van de nieuwe Europese wetgeving, de technische voorlichting van het WTCB en strengere controles door verschillende instellingen zoals Seco, de brandweer en verzekeringsmaatschappijen verscherpt de aandacht voor het correct uitvoeren van brandwerende doorvoeringen.

Inspelend op deze trend heeft ontwikkeld en getest Promat een aantal nieuwe producten, zoals expanderende brandwerende PROMASTOP®-W-stroken, intumescerende PROMASTOP®-IM CJ21-kabelhulzen, hybride brandwerende PROMASTOP®-CC-verf, brandwerende PROMASTOP®-B-stenen en brandwerende PROMASTOP®-S- & L-kussens. Met de uitbreiding van dit assortiment biedt Promat een uitgebreide waaier van oplossingen voor het doeltreffend afdichten van voegen, leiding- en kabeldoorvoeringen.

De informatie over de producten en toepassingen voor 'Fire Stopping & Fire Sealing' werd gebundeld in een nieuw handboek dat u terugvindt op de website www.promat.be

Promat International nv

www.promat.be – Tel. +32 (0) 15 71 33 51

Bezoek
www.palindroom.be

Wij brengen uw ideeën tot leven

Modulaire
lichtstraten door
Foster & Partners en
VELUX

VELUX innoveert en geeft
nieuwe inzichten aan uw
commerciële en institutionele
projecten.

**VELUX BIM
Objects**

Snel, eenvoudig
& nauwkeurig

DESIGN
BETROUWBAARHEID
SERVICE

Download ze nu op
velux.be/modulairelichtstraten

Aluminium schuifraam met onbegrensde architecturale flexibiliteit

© Daniel Nadebach Photography

De innovatieve uitbreidingen van het Concept Patio® 155-schuifraam van Reynaers Aluminium zetten maximaal in op buitengewone afmetingen en grote glasgewichten, zonder in te boeten op isolatie en comfort.

Met glaspartijen tot 3,5m hoog, meer dan 7m breed en een glasgewicht tot 1.500 kg beantwoorden de uitbreidingen van het CP 155-schuifraamsysteem aan de groeiende vraag naar ultragrote ramen.

De integratie van driedubbel glas in de breedste en hoogste schuiframen maakt dat voortaan ook zeer grote raampartijen kunnen voldoen aan de strengste isolatienormen. De CP 155-HI verkreeg bovendien het prestigieuze Minergie-label en is daarmee ook geschikt voor lage-energie- en passiefbouw.

De nieuwe hoekoplossingen voor het CP 155-hefschuifstelsel maken het openen van zowel naar binnen als naar buiten gerichte hoeken mogelijk. Uiteraard kan de CP 155-monorail ook worden uitgevoerd met een verlijmd glashoek.

Reynaers Aluminium

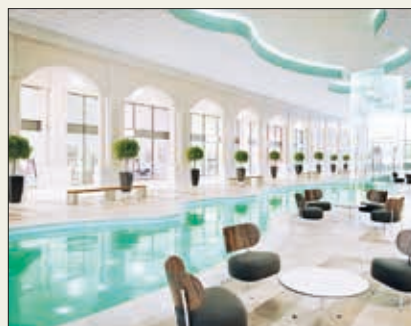
www.reynaers.be

Erratum

Op de advertentie van Entreprises de Peintures Walhin stond het adres van de website fout vermeld. Het correcte adres is www.walhin.be

Knauf stelt uitneembare Danoline-plafondtegels voor

Knauf Danoline zijn systeemplafonds, met als belangrijkste kenmerk dat ze snel en makkelijk te installeren zijn met geprefabriceerde uitneembare

akoestische plafonds, die daarna geen afwerking meer behoeven. Het gamma biedt keuze uit systeemplafonds op basis van geperforeerde gipsplaat met een aantal variabelen in perforatietypen en -patronen, afmetingen en kantvorm.

Knauf Danoline is ook beschikbaar in vele kleuren, vormen en formaten. Van de zelfdragende Corridor-elementen (voor specifieke toepassing in gangen) tot de supersnel montagebare Adit-wandelementen.

Tot slot bieden de plafondtegels een brandstabiliteit van 30 minuten volgens de norm NBN 713.020.

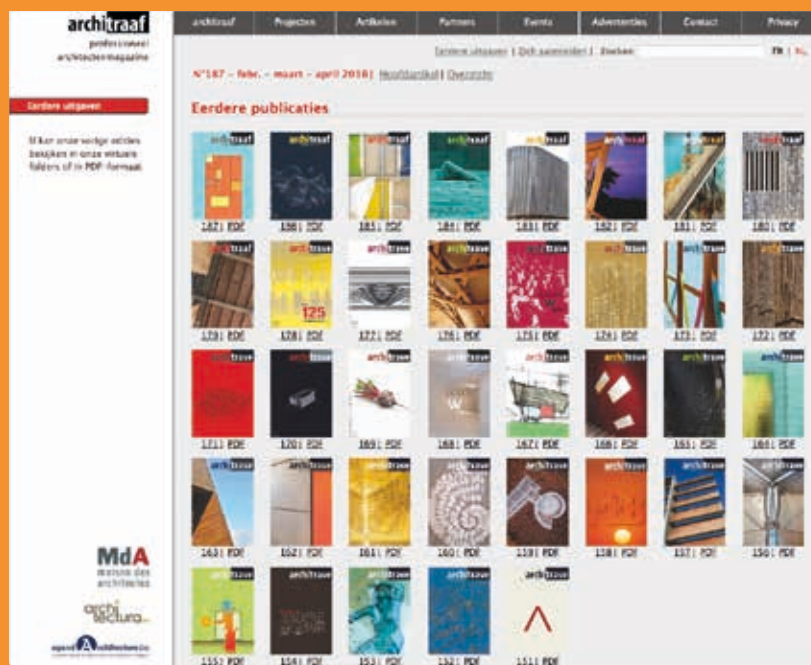
Knauf

www.knaufdanoline.be/nl – Tel. 04 273 83 11

**Heeft u een nummer gemist?
Zoekt u een specifiek artikel?**

Consulteer dan zeker www.architraaf.be

Op de website kan u zoeken op thema of editie, en dat sinds het nummer 15 (juni 2004). Een archief dat meer dan tien jaar teruggaat staat tot uw beschikking.

**archi
tectura**.be

**Bezoek onze website
www.architectura.be**

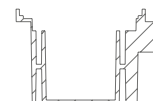
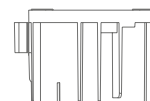
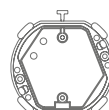
ARPI, een Belgische fabrikant met dertig jaar ervaring, presenteert u **zijn nieuwe vloerstopcontact**.

KWALITEIT • ELEGANTIE

Zijn deksels in **INOX of MESSING** met verschillende **afwerkingen (geborsteld, glad satijn, glad glanzend)** hebben een uitgepuurd design. Het eenvoudige installatiesysteem laat de elektriciens in kwestie toe om het stopcontact gelijk met de vloer (**ingebouwd**) of **uitstekend te plaatsen**, op alle types vloerbekleding (**gepolierd beton, betegeling, zwevend of gelijmd parket, tapijt**).

STEVIGHEID • LUCHTDICHTHEID

Het **5 mm dikke deksel** is bestand tegen zware belasting of intensief gebruik (**bestand tegen schokken IK10, stof- en waterdicht**), zowel in **binnen- als buitenomgevingen**.

INSTALLATIEPLAATSEN

- Interieur / Extérieur
- Woning / Loft
- Winkel / Horeca
- Industrie
- Tertiaire gebouwen
- Showroom
- Bureaus

CONNECTORS

- Stopcontact
- RJ45 (Tel / Data)
- Tv - Radio
- HDMI
- Luidsprekers

Seraing,

metamorfose tot een bezienswaardige stad!

De herinrichting van het grondgebied van Seraing, zijn socio-economische functie en zijn imago werden gedurende circa twee eeuwen louter bepaald door de lokale metaalnijverheid. De identiteit en het beeld van Seraing zijn als dusdanig sterk verweven met zijn fabuleus industrieel verleden. Dit heeft ertoe geleid dat de stad als zeer lang de bijnaam 'Cité du fer' met zich meedraagt. Al zijn de tijden volop aan het veranderen...

MASTERPLAN VOOR DE VALLEI VAN SERAING

Het begin van het verval van de metaalnijverheid, met de eerste sluitingen en herlokalisaties, kondigde ingrijpende economische en industriële veranderingen aan en heeft Seraing doorheen de jaren gedwongen om te reflecteren over zijn stedenbouwkundig lot. De stad moest met andere woorden 'volledig herdacht worden'. In 2003 bespoedigde de aankondiging van de progressieve stopzetting van de warme lijn, met de sluiting van de eerste hoogoven, de reflectie omtrent de stedenbouwkundige reconversie. Deze werd immers broodnodig en essentieel geacht, zowel voor de stad en haar bewoners als voor het geheel van de stedelijke gemeenschap. De studies en gedachte-experimenten die uitgevoerd werden in samenwerking met de inwoners van Seraing en de beroepsbevolking van de hele Luikse agglomeratie hebben geleid tot de bepaling van een prioritaire interventieperimeter binnen de 3600 hectare die het grondgebied omvat: **de vallei van Seraing**.

Het gaat meer bepaald om **800 hectare** aan de boorden van de Maas, inclusief 130 hectare industriële woestenij. Een heteroog gebied met verschillende inrichtingen, geschapen door twee eeuwen industriële dominantie. Het stadsbestuur besloot er **alle aandacht** op te vestigen en de **benodigde financiële middelen** te voorzien om de industriële vallei geleidelijk aan **opnieuw aantrekkelijk te maken en de plaatselijke levenskwaliteit te bevorderen**.

Een **socio-economische diagnose** bereidde de weg voor een uitgebreide **stedenbouwkundige studie**, verrijkt met de bijzondere dynamiek die uitgang van de participerende bewoners en gebruikers van het gebied. De studie werd na een Europese aanbesteding toevertrouwd aan een multidisciplinair consortium met architecten, urbanisten, milieudeskundigen, economen en financiële analisten. Het is **Bernard Reichen**, een wereldwijd vermaarde architect-urbanist die in 2005 nog bekroond werd met de prestigieuze Grand Prix de l'Urbanisme français, die aan het hoofd stond van dit competente panel.

Het masterplan van de vallei van Seraing hertekent de vallei op korte, middellange en lange termijn (30 à 40 jaar). Het omvat een reeks **stedenbouwkundige intenties**, opgehangen aan enkele **onveranderlijke factoren** (rivier, groene assen en stedelijke boulevard) en opgedeeld in een **globaal herinrichtingsplan**, een **mobilitéitsplan** en een **plan met groenzones** waarbinnen vervolgens **prioritaire interventiezones** gedefinieerd zijn. Het

primaire doel is de reconstructie van een aantrekkelijke post-industriële stad, met aandacht voor de creatie van **nieuwe economische polen** en de **intelligente reconversie** van de verloederde industriële sites. Het masterplan garandeert de **coherentie** en **harmonisering** van de reconversie-ingrepen en de **concentratie van de benodigde middelen**. Voorts vormt het een nuttig instrument voor onderhandelingen met de verdwijnende industrie en private ontwikkelaars. Het zet aan tot **discussie** met de naburige entiteiten, maar **helpt** de bestuurders van het gebied ook bij het **nemen van strategische beslissingen**.

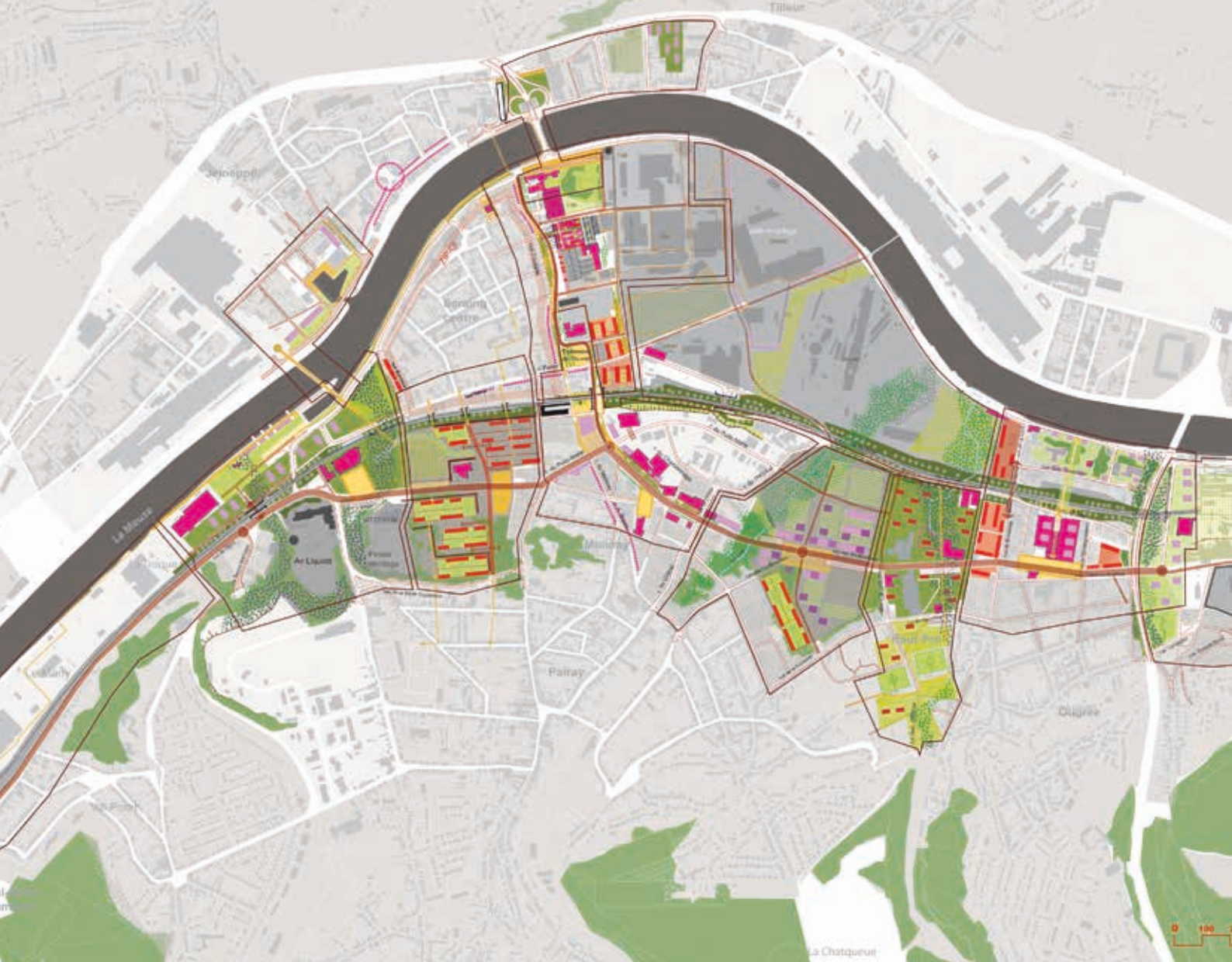
Om de correcte uitvoering van het masterplan te garanderen, werd er in 2006 vervolgens een onafhankelijke structuur in het leven geroepen: **ERIGES** (ERIGER Seraing), oftewel de **autonome gemeentelijke regie van Seraing (AGR)**. De AGR kan zich als onafhankelijke instantie verbinden aan elke private of publieke partner via de oprichting van dochterondernemingen en/of de creatie van gemengde vennootschappen. Dit vergemakkelijkt de spoedige realisatie van vastgoedprojecten. ERIGES kreeg van de stad Seraing het mandaat van bouwheer en geniet van diverse steunmaatregelen in functie van renovatie en stedelijke revitalisering.

TROEVEN EN REALISATIES

Met het oog op zijn reconversie kan Seraing terugvallen op **een heel aantal troeven**: een strategische positie in termen van **bereikbaarheid** (snelweg, TGV-station, luchthaven in de nabijheid), een gereorganiseerde mobiliteit, de nabijheid van de **Maas-rivier** en tal van **groene ruimtes**. Een derde van het gemeentelijk grondgebied bestaat effectief uit bossen, parken, grasvlakten en tuinen. De stad beschikt bovendien over heel wat **uitzonderlijk goed gelegen terreinen**, waaronder degenen die vrijgekomen zijn na het stopzetten van de vroegere industriële activiteit, en kan ook rekenen op een sterk **onderwijs- en opleidingsnetwerk** dat in belangrijke mate geënt is op de nieuwe beroepen die gecreëerd worden door de reconversie. De **verenigingen en diensten die aangeboden worden aan de bevolking** zijn bijzonder goed vertegenwoordigd en bevorderen de raadpleging en participatie van belanghebbende burgers.

Seraing kan ook rekenen op **bestaande economische sectoren** die sterk in ontwikkeling zijn. Meer bepaald de **recyclagesector** en de **chemische sector** langs de Maas, maar ook de **metaalindustrie** – met CMI als voornaamste vertegenwoordiger, dat Seraing uitkoos voor de vestiging van zijn nieuwe hoofdzetel. De **hightech-, onderzoeks- en ontwikkelingsbedrijven** kunnen terecht in het bestaande Liege

Het masterplan voor de reconversie van de industriële vallei van Seraing - © Eriges

Science Park, dat verder zal uitbreiden met ongeveer 30 hectare en dat – enkel al op het grondgebied van Seraing – de vestiging van een vijftigtal nieuwe bedrijven mogelijk zal maken. Internationaal gerenommeerde namen geven de economie van Seraing nu al een nieuw gezicht (Eurogentec, EVS, Diagenode, etc.).

Met een veelbelovend project, prioriteiten en onweerlegbare troeven in handen kon Seraing op zoek naar de vereiste fondsen. Op Waals, Belgisch en Europees niveau werd – dossier per dossier – bijna 100 miljoen euro opgehaald (publieke fondsen). De projecten zijn verder verfijnd, de administratieve procedures gelanceerd, de architecten en aannemers aangeduid en de terreinen en gebouwen die nodig waren voor de uitvoering van het project aangekocht. Vandaag, anno 2016, heeft Seraing zich aan zijn beloftes gehouden. Gesteund door solide publieke financieringen en met private partners aan haar zijde mag de stad het tienjarig bestaan van de eerste concrete resultaten van dit kolossale project vieren.

Enerzijds heeft er een indrukwekkende transformatie plaatsgevonden van het stadscentrum en de voornaamste verkeersas (rue Cockerill), die verbreed is tot 32 meter. De volledig heringerichte publieke ruimte wordt geflankeerd door nieuwe kantoren, woningen, winkels, een park en voetgangerszones.

Anderzijds kan de stad terugblikken op de realisatie van het eerste deel van de stedelijke boulevard, die de vallei op termijn zal doorkruisen over een totale lengte van 6,5 kilometer en plaats zal bieden aan nieuwe residentiële

en economische ontwikkelingszones. Voorts zijn ook de eerste nieuwe infrastructuur in het wetenschapspark in gebruik genomen.

PUBLIEKE FONDSEN...

De strategie van Seraing bestaat erin de eerste investeerder te zijn op het eigen grondgebied, om zo vervolgens optimale omstandigheden te creëren die kunnen leiden tot rendabele privé-investeringen. De algemeen erkende prestatie van deze strategie, die toegepast werd in enkele uiterst geslaagde projecten, zorgde ervoor dat de stad een nieuwe portefeuille kon opbouwen in het kader van de FEDER 2014-2020-aanbesteding. De 41 miljoen euro extra die eruit voortkwam, zullen Seraing en zijn partners toelaten om een tweede lijst van prioritaire dossiers op te stellen. Een weldoordachte continuïteit die leidt tot de progressieve implementatie van nieuwe leef- en werkomgevingen.

Het is op die manier dat nieuwe projecten op hun beurt geconcretiseerd zullen worden. De **stedelijke boulevard** gaat zich binnenkort verder uitstrekken naar het westen en het oosten en zal een belangrijke stimulans vormen om de omringende wijken te ontsluiten en te ontwikkelen.

De **renovatie van industriële hallen** in het stadscentrum zal de baan effenen voor het **'Gastronomia-project'**, waarbij er in enkele van deze gerenoveerde hallen winkels en verschillende eetgelegenheden (gastronomie, bio en lokale producten) worden ingericht. Een perfecte

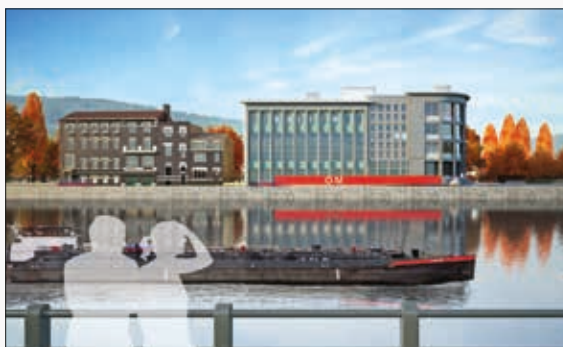
illustratie van de wil die de stad aan de dag legt om haar industrieel patrimonium een nieuwe toekomst te geven.

Verderop in het stadscentrum zal ook de Ougrée-wijk op termijn kunnen profiteren van enkele nieuwe inrichtingen. Meer bepaald een cultureel georiënteerd project voor de **revitalisering van de wijk**, op een site van 4 hectare met industriële hallen. De initiële impuls zal er komen via de creatie van een **gemeenschappelijke parking** met 650 plaatsen en de aanleg van een **voetgangersweggetje** dat de site verbindt met een lager gelegen park van 4 hectare langs de Maas.

Het geheel zal worden gewijd aan cultuur en de organisatie van evenementen en zal eveneens worden geflankeerd door een woonzone. Het project koppelt de constructie van **nieuwe gebouwen** aan de **renovatie van het bestaande erfgoed** op de site. De eerste stap is alvast gezet met de transformatie van de oude feestzaal van Cockerill (salle de l'OM) tot een complex met een **concertzaal**, repetitieuimtes en opnamestudios.

... DIE PRIVATE INVESTERINGEN IN DE HAND WERKEN

Seraing biedt zijn burgers, werkpopulatie en toekomstige inwoners steeds mooiere perspectieven. De stad bereidt zich dus voor op een **groei van haar**

La Salle de l'OM: Een concertzaal met 1.500 staanplaatsen - © atelierchora

populatie en de vestiging van **nieuwe bedrijven** die tal van **extra jobs** met zich meebrengen. Om dit voor elkaar te krijgen, heeft ze de uitwerking van complementaire projecten met nieuwe woningen, winkels en diensten bestudeerd. Op die manier zullen er in het nieuwe stadscentrum — dat al ter beschikking staat van inwoners, werkende lieden en gebruikers van het grondgebied — nog twee projecten met winkels, woningen en kantoren gerealiseerd worden die de nieuwe economische en sociale dynamiek definitief vorm zullen geven.

Cristal Park: reconversie van de prestigieuze site van de Cristalleries du Val-Saint-Lambert. Een multifunctioneel project dat gewijd is aan toerisme, cultuur, shopping, recreatie, business en wonen inclusief de nieuwe Cristallerie. - © MIYSIS

Restauratie van het Château du Val Saint-Lambert — arch. Dethier Architectures

Een totaalbeeld met de eerste fase in uitvoering en een visualisatie van de fases die nog moeten worden gerealiseerd - © MIYSJS

Rond de hallen die gerenoveerd zijn in het kader van het Gastronomica-projecten bevindt zich nog 8.900 m² die bestemd is voor **vastgoedontwikkeling**. Bovendien wordt de toegang tot Seraing vandaag gedefinieerd door twee woontorens. Deze vervallen gebouwen, die dateren uit de jaren 70 en rijp zijn voor de sloop, bevinden zich op een terrein dat prima geschikt is voor een nieuw project met een sterke identiteit. Zo zou een **nieuwe woon- en kantoor-torens** kunnen fungeren als een echt landmark dat de nieuwe poort tot de stad vormt. Eveneens op de linkeroever van de Maas wacht een bestaande jachthaven op een transformatie tot een **plezierhaven** met een potentieel van zeventig ligplaatsen, geflankeerd door een vastgoedontwikkeling op een bebouwbaar terrein van 2 hectare. En als kers op de taart van deze projectmatige versterking van de stad en de bevordering van haar uitstraling tot ver buiten haar grondgebied

is er de reconversie van de prestigieuze site van de **Cristalleries du Val-Saint-Lambert**. Daar wordt het **CRISTAL PARK-project** gerealiseerd, een multifunctionele ontwikkeling met commercieel dorp, hotel, woningen, recreatie en businessfaciliteiten.

Vertier te over in het Cristal Park, zeker aangezien er in augustus 2016 nog een avonturenparcours opent in het 7,5 hectare grote bos achter het château — de eerste fase van het luik recreatie, in samenwerking met ECOPARK ADVENTURE. Daarnaast zal de toeristische aantrekkingskracht van de site, die al vorm kreeg met een spectaculaire rondleiding die inzicht biedt in de specificiteit van glaswerk, verder versterkt worden met de opening van een nieuwe glasblaasstudio in juni, meer bepaald in de gerenoveerde conciergerie van het château.

Silos in inox

Voor administratief centrum met hoge energetische performantie

/ bureau d'architecture greisch
/ place Kuborn – 4100 Seraing

© Eriges

Het administratief centrum van Seraing omvat meer dan 5.000 m² kantoorruimte en ontvangstgedeeltes, een centrale receptie, een restaurant en een bijhorende keuken. Het is het eerste Waalse gebouw in zijn soort dat volgens de passiefstandaard is gerealiseerd. Het energiepeil is dan ook navenant.

De gevels van het gebouw benadrukken de sterke link met de omgeving. De gebruikte bekleding in roestvrij staal brengt op symbolische wijze de geschiedenis van de metaalnijverheid in de vallei van Seraing in herinnering en verleent het gebouw een grote homogeniteit en elegantie door de gebogen lijnen te benadrukken aan de hand van enkele architecturale elementen (vangrails, zonnescherm). De buitengevel in roestvrij staal wordt tot leven gewekt door zonweringen en gangboorden die fungeren als zonnescherm en de toegang met het oog op onderhoud faciliteren.

De spilvorm van het gebouw is gekozen in functie van het behalen van een compactheidsgraad van 3,8 en een strikte reductie van de energievraag. Hij zorgt eveneens voor een gunstige windstroom, wat de natuurlijke ventilatie gedurende de zomer bevordert. De genereuze, afgeronde contouren van het gebouw ontplooiën zich als een toegangspoort tot de stad en bieden vanuit elk oogpunt een nieuw perspectief. Het spel van curves en tegencurves resulteert in een onuitgegeven vorm die dit unieke gebouw in een nieuwe stedelijke context typeert.

/ bureau d'architecture greisch srl (bag srl)

Parc Industriel des Hauts-Sarts
Première Avenue 165 – 4040 Herstal
Tel. +32 (0) 4 366 14 02
www.baggreisch.be

/ Verantwoordelijke architect

Frédéric Séquaris

/ Bouwheer

Stad Seraing

/ Stabiliteit

Snc-Lavalin

/ Technieken

Snc-Lavalin
Neo Ides (ook voor EPB)
Jacques Fryns

/ Aannemers

Franki (ruwbouw)
Diederickx – Sogepar (schrijnwerk)
Design Metal (gevel)
Imtech Projects SA (elektriciteit)
Acteo Solutions SA (fotovoltaïsche cellen)
D-Fi SA (verwarming)
Palumbo SPRL (sprinklers)
Schindler SA (liften)
Sabemaf-Sechehay SA (keuken)

/ Foto's

© Jean-Luc Deru (Daylight SPRL)
© Hélène Epicum
© Eriges

© Jean-Luc Deru (Daylight SPRL)

Aan de rechterzijde van de versmalling geven twee ingangen aan weerszijden van de liften toegang tot de inkomhal, waar een wenteltrap de bezoekers naar het eerste niveau leidt, dat meteen ook het meest publiek toegankelijk is. De verschillende administratieve diensten, die gevestigd zijn op de platformen aan weerszijden van de twee kernen die de circulatieruimtes en het sanitair bundelen, omgeven het atrium, dat is ingericht als wachtruimte. Het atrium draagt bovendien bij aan de natuurlijke lichtinval en de luchtcirculatie, die een cruciale rol vervullen binnen het passiefconcept. Op de zesde verdieping, onder de technische ruimtes, bevinden zich een grote polyvalente zaal en een cafetaria.

De oriëntatie van het geheel is specifiek geënt op de vier windrichtingen, wat de berekeningen met de betrekking tot de klimatologische gegevens aanzienlijk vergemakkelijkte: free cooling, beheer van de zonnearmte, fotovoltaïsche cellen... De voorgevel van het complex is gericht naar het zuiden om in de winter zo veel mogelijk zon te vangen. Gedurende de zomermaanden verhindert de zonwering oververhitting en ongewenste energetische opbrengsten.

Het ontwerp van de huid van het gebouw gaat uit van een hoog isolatieniveau van de gesloten geveldelen en het gebruik van driedubbel glas in de raamopeningen, met een globaal K-peil van 17 als resultaat. Dit maakte het mogelijk om klassieke verwarmings- en koelsystemen te installeren voor de resterende energiebehoefte en te opteren voor mechanismes die het gebruik van natuurlijke energie maximaliseren: thermische inertie van het beton, beheer van de zonnearmte, mechanische ventilatie met warmterecuperatie, nachtelijke ventilatie, adiabatische koeling... Het surplus aan verwarming wordt geleverd door een lucht-luchtwarmtepomp. De werking van deze systemen wordt optimaal op elkaar afgestemd door een gebouwbeheersysteem, zodat het complex zijn gebruikers steeds een maximaal comfort garandeert – ongeacht de heersende meteorologische condities. Tot slot zijn er ook nog 42 thermische zonnepanelen op het dak geplaatst voor de productie van sanitair warm water.

Kortom: de globale energetische prestatie van het administratief centrum van Seraing maakt dat het 60 % minder energie zal verbruiken dan een nieuw administratief gebouw dat op klassieke wijze gerealiseerd is. Bovendien zal het energieverbruik van het nieuwe administratief centrum 85 % lager liggen dan dat van de bestaande administratieve gebouwen die het vervangt.

© Hélène Epicum

Cockerill straalt en ontplooit zich naar de stad

Imposante uitkraging en goudmetalen gevel voor L'Orangerie

/ Reichen et Robert & Associés architectes – urbanistes
/ avenue Greiner 1 – 4100 Seraing

De wil van CMI om deel te nemen aan de stedelijke hernieuwingsoperatie in Seraing leidde tot het ontstaan van een investeringsproject voor de realisatie van L'Orangerie als alternatief voor een industriële hal die grensde aan het 'Château'. Gedurende de realisatie van dit gebouw verzamelde CMI de expertise van al zijn studie- en beheerteams uit de Luikse regio. In combinatie met het Château verschaft het nieuwe complex de hoofdzetel van de groep bepaalde functionaliteiten die onontbeerlijk zijn voor de optimalisatie van de werk- en levensomstandigheden van het personeel (auditorium met 120 plaatsen, bedrijfsrestaurant, sporthal ...).

L'Orangerie, een naam die verwijst naar de oude tuin van het Château, onthult zich aan de westkant van het monument en beschikt over circa 8.250 m² kantoorruimte, verspreid over vijf niveaus en gegroepeerd rond een patio en een aangrenzend plein. Het nieuwe gebouw is het aan zichzelf verplicht om compatibel te zijn met het unieke karakter van deze historisch waardevolle plek. De architectuur is dan ook exceptioneel, zowel op technologisch als constructief en esthetisch vlak. Een imposante uitkraging strekt zich uit over de omgeving, terwijl een dubbele huid met gouden gloed met zijn perforaties een baksteenmotief vormt en de gevels bedekt die het meest aan de zon worden blootgesteld.

Van het oude atelier heeft het project de muur van de oostgevel behouden, als stille getuige van het rijke verleden en natuurlijke link met het park van het Château, net als drie structuren van de oude sheds die fungeren als overgang tussen de verschillende types architectuur. De volumes van het nieuwe gebouw gaan in elkaar over en glijden onder de sheds langs de behouden muur: aan de noordzijde blijven ze met de voetjes op de grond en flankeren ze het Château op bescheiden wijze, terwijl ze zich aan de zuidkant ontplooiën, verheffen en openstellen voor de stad.

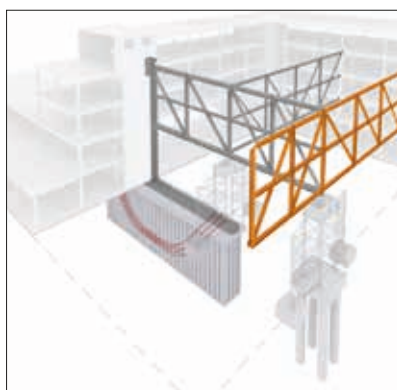
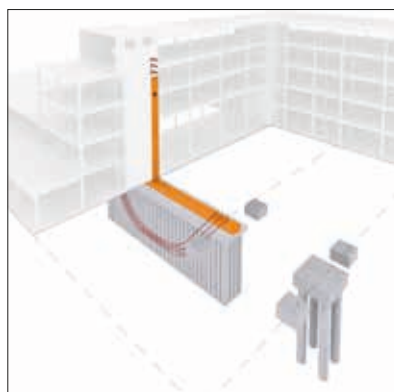
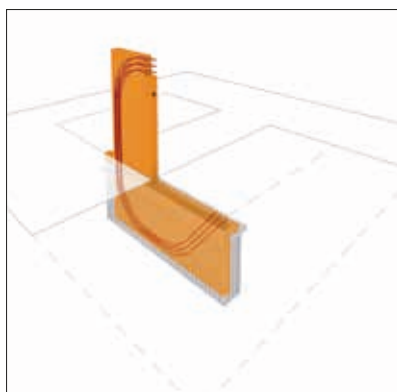
Hier komen twee bijzondere buitenruimtes uit voort:

- aan de kant van het Château: een gesloten en rijkelijk begroeide patio, zichtbaar in het verlengde van de inkomhal, waar rond zich de ontvangsruimtes situeren: hal, vergaderzalen, auditorium ...
- aan de kant van de Place Kuborn: een plein. Het gebouw komt volledig los van de grond en maakt zo een onderliggende ruimte van goed 900 m² vrij. Deze zuidwestelijk georiënteerde overkraging genereert een dialoog met de stad. Bezoekers betreden de site via dit plein. De inkomhal bekleedt dus een centrale positie in het project, pal tussen de twee buitenruimtes.

Het schrijnwerk dat dienst doet als huid van het gebouw is bekleed met een tweeledig metalen grid dat het hele gebouw omgeeft. Het bestaat uit verguld geanodiseerd aluminium dat rechthoekig versneden is. Een gedeelte van die insnijdingen is loodrecht aangebracht op het paneel om nog meer licht te vangen en te refereren aan het veelvuldig gebruik van baksteen in de vele andere gebouwen in Seraing. Dit motief houdt de herinnering aan het industriële verleden van de site levendig. Deze bijzondere huid vormt een ideale zonwering en maakt van L'Orangerie een van de meest emblematische gebouwen in de regio.

© Greisch BET

/ Reichen et Robert & Associés architectes – urbanistes

17 rue Brézin – 75014 Paris

tel. +33 (0) 1 45 41 47 48

www.reichen-robert-et-associés.fr

/ Medewerkers

Marc Warnery (projectdirecteur), Clément Deodati et Agnès Defer (ontwerpfase), Nina Ghorbal (werffase)

/ Bouwheer

GIMCO voor CMI

/ Studiebureau

Greisch

/ Interieur

Arc en Scène

/ Aannemer

Tijdelijke handelsvereniging: BPC – Franki

/ Foto's

© Laurent Desmoulin

Syntaxe: kwaliteit van projecten neemt toe dankzij BIM

Architectenbureau Syntaxe uit Ittre, gelegen aan het uiteinde van de Brusselse Ring, kent een continue en doordachte groei. Hierbij vestigt het voortdurend de nadruk op kwaliteit. Het toepassen van BIM past uitstekend in deze visie, bleek uit de gepassioneerde babbel met een van de vennoten, Joël Meersseman.

De oprichting van jullie bureau was meer dan een louter zakelijke aangelegenheid...

We noemen ons de vrienden-vennoten omdat we elkaar al meer dan 25 jaar kennen. We hebben samen gestudeerd en hebben zelfs samen onze stages doorlopen. Bij het bureau waar we toen werkten vormden we al een projectteam dat uitstekend functioneerde. We hebben er ervaring kunnen opdoen in grote projecten, waardoor het nadien eigenlijk enkel zaak was van te wachten op het juiste moment om ons eigen bureau op te richten.

Kan u in enkele woorden toelichten waar jullie bureau voor staat?

Syntaxe is opgericht in 2004. Ons bureau telt inmiddels 25 medewerkers en blijft gestaag groeien. We trachten elke uitdaging te overwinnen met methodiek en creativiteit. We hebben al allerhande soorten projecten achter de rug, zowel voor publieke als private opdrachtgevers: woonzorgcentra, laboratoria, commissariaten, woningen, sportinfrastructuur, kantoren en masterplans (zoals bijvoorbeeld voor het Courbevoie-project in Louvain-la-Neuve)... We doen ook regelmatig mee aan architectuurwedstrijden.

Jullie gaan er prat op voorzienigheid en reactiviteit te verenigen. Kan u dat even uitleggen?

Vooraf voor overheidsopdrachten moet je recente referenties kunnen voorleggen. Opdrachten in de wacht slepen in bepaalde domeinen laat ons dus toe om er in latere instantie nog andere te kunnen uitvoeren, voor zover we actief blijven in die domeinen. Dit laatste wordt bepaald door de vennoten. Hoe dan ook willen we onze verworven kennis bewaren. In private opdrachten wordt onze reactiviteit enorm op prijs gesteld. We slagen erin om snel potloodschetsen, 2D-plannen of 3D-volumetrieën te maken.

Hoe helpen informatica-instrumenten jullie bij jullie dagelijkse bezigheden?

We werken vanaf het begin met AutoCAD 2D en 3D, in combinatie met Viz. Gezien ons streven om de kwaliteit van ons werk permanent

te verbeteren, waren we al vrij snel aangetrokken tot BIM wanneer de technologie zich aandiende. Alvorens de overstap te maken, hebben we de zaak op organisatorisch en financieel vlak voorbereid. We zijn uiterst tevreden dat we de stap hebben gezet. Er is geen sprake van terug te keren naar 2D tekenen.

Hoe hebben jullie medewerkers gereageerd op deze evolutie?

Enthousiast! We vinden het belangrijk dat ze zich goed voelen bij ons. Een fijne werksfeer is cruciaal, net zoals performante werkinstrumenten. De overstap van CAD naar BIM werd enorm op prijs gesteld, in die zin dat onze medewerkers zich zelf kandidaat stelden om opleidingen te volgen. Vandaag realiseren we al onze nieuwe projecten met BIM vanaf het voorontwerp, met de intentie om tot as-built te gaan. Wat de kwaliteit betreft, merken we een reductie van eventuele fouten en een betere ruimtelijke coördinatie.

Welke tool gebruiken jullie precies?

Na een marktstudie hebben we geopteerd voor Revit LT. De volgende stap is de integratie van enkele volledige licenties om simultaan werk met meerdere medewerkers mogelijk te maken. We beginnen eveneens te experimenteren met de extractie van hoeveelheden op basis van het BIM model. Ook de C3A-Extensies lijken ons interessant om vertrekend van het Revit-model meetstaten en bestekken uit te werken. We hebben tevens twee 3D-printers aangeschaft voor de realisatie van maquettes, die we op termijn rechtstreeks vanaf een Revit-model hopen te kunnen printen.

Wat zouden jullie aanraden aan bureaus die willen overschakelen op BIM?

Laat je begeleiden. We hebben goede opleidingen gekregen bij Tase, al lang onze vaste leverancier. Hun support is onmisbaar, want je hebt hoe dan ook assistentie nodig als je de eerste projecten begint uit te werken in Revit. Dat alle opleiders zelf architect zijn, is bovendien een enorm voordeel.

> TASE SOLUTIONS

Av. Col. Picquart 51-53

B 1030 Brussel

Tel. +32 (0) 2 247 92 05

cad@tase.be – bim@tase.be

www.tase.be

Het Neocittà-gebouw

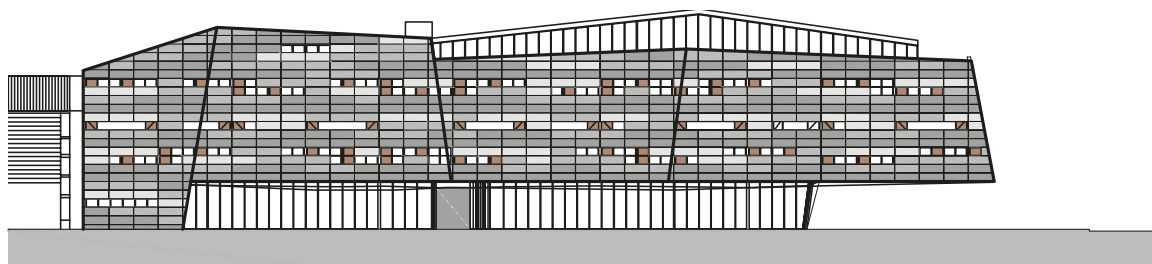
Link tussen industriële en residentiële wijken

/ Jourdain Architectes Associés

/ rue Cockerill – 4100 Seraing

Het Neocittà-project verenigt winkels, woningen en kantoren en kadert in het reconversieplan dat door de stad Seraing op touw is gezet. In het hart van de wijk markeert de rue Cockerill de toegang tot de stad, maar vormt ze evenzeer een cesuur tussen de industriële wijken aan de ene zijde en de residentiële wijken aan de andere zijde. De positie van het Neocittà-gebouw biedt de mogelijkheid om een band te creëren, een zekere harmonie in de bestaande typologische tweedeling te brengen. Anderzijds geeft het project de buurt een krachtige impuls door heel wat plaats voor nieuwe winkels te voorzien.

© Eriges

© Eriges

Het Neocittà -gebouw is zo ontworpen dat het gelijkvloers gespaard blijft van elke vorm van structurele stabiliteit, op twee kolommen na die al het gewicht op zich nemen (liftkooien). Dit om op de lange termijn flexibiliteit voor de commerciële activiteiten te garanderen en een visuele en fysieke opening in de richting van het park te creëren. Dit is dan ook makkelijk zichtbaar vanaf de weg en de toekomstige rotonde, als een groene strook in de richting van de stad. Wat het profiel en de lijnvorming betreft, zorgt een laterale asverschuiving van het gebouw ervoor dat het zicht naar de rue Cockerill geopend wordt en dat de kruising met de rue François lichtjes anders gepercipieerd wordt. Deze teruglopende beweging van het gebouw versterkt tegelijk de band met en de perceptie van het park en de visibiliteit en veiligheid van het kruispunt met de rue François.

De lijnvorming herneemt ter hoogte van de laatste zuil (6 m), hetgeen overeenstemt met de dimensies van een woonperceel en als dusdanig een koppeling met het bestaande weefsel creëert. De daken hebben meerdere dwarse zijden, wat doet denken aan de golvende daken van industriële hallen. Deze beweging maakt het mogelijk om aan de uitzijden van het gebouw tot een profiel te komen dat vergelijkbaar is met dat van de woonwijk en tegelijk de visuele dialoog aan te gaan met de tegenoverliggende industriële volumes.

De metalen gevelbekleding doet dienst als filter: ze beschermt de gebruikers van het gebouw tegen de zon, creëert een aantal mooie zichten, zorgt voor de benodigde fysieke elementen (balkons...) en fungeert tevens als borstwering zonder een bijkomende decoratief-visuele stijl te ontwikkelen. Anderzijds roepen de keuze van het metaal en de complexiteit van de schijnbaar willekeurige perforaties de staalnijverheidstraditie op die de regio nog steeds typeert. Elk niveau beschikt over balkons en galerijen, verspreid over de volledige omtrek van het gebouw. Achter de metalen wand (op het tweede plan) benadrukt ritmisch schrijnwerk de wezenlijke vorm en de structuur van het gebouw via een heus kleurenspeel.

Het aanpalende park, dat ingericht is aan de binnenkant van het blok, zorgt voor de beoogde transparantie en de gewenste dynamiek. De realisatie ervan is het werk van Eole sprl (zie pagina's 24-25).

Neocittà is een laagenergiegebouw. De mechanische dubbelstroomventilatie is gekoppeld aan een bodenwarmtewisselaar onder het park. Het systeem staat zo eveneens in voor de koeling van de wooneenheden in de zomer en de verwarming van de ingeblazen lucht gedurende de winter.

/ Jourdain Architectes Associés

S. Jourdain, D. Nicaise, A. De Plaen, J-P. Jourdain
avenue Alphonse Allard 240/1 – 1420 Braine l'Alleud
tél. +32 (0) 2 343 72 99
info@j2a.be – www.j2a.be

/ Medewerkers

Yves Bettignies, Marc Brousse, Sophie Chamart,
Anne-Laure Cleeremans, Borjana Dakic, Lise Demaret,
Benoit Descamps, Caroline Lefèvre, Aurélie Maes,
Nicolas Melnikoff, Stéphanie Verbeke

/ Bouwheer

Stad Seraing

/ Gedelegeerd bouwheer

Eriges RCA

/ Landschapsarchitect

Eole SPRL

/ Stabiliteit

Ney & Partners

/ Technieken

Détang Engineering

/ Foto's

© Eriges RCA

archi
tectura.be

De meest gelezen architectuurwebsite
van België: hét forum voor architecten,
ingenieurs en bouwprofessionals

www.architectura.be

 palindroom Redactie**bureau**
VERDRAAI D GOED IN COMMUNICATIE

Verdraaid goed in communicatie en vertalen

Redactie**bureau** Palindroom volgt op de voet wat er vandaag en morgen speelt in de architectuur en bouwsector in Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Met een tweetalige redactie van journalisten en vertalers is Palindroom dan ook dé specialist in vertalingen Nederlands-Frans en Frans-Nederlands rond alles wat met bouw en architectuur te maken heeft. Meer info?

Surf naar www.palindroom.be of mail naar info@palindroom.be.

Het Neocittà-park

Ruimtes vol spontaniteit

/ EOLE Atelier d'Architecture des Jardins et du Paysage
/ rue Cockerill 44 – 4100 Seraing

Als belangrijk onderdeel van het masterplan van de stad Seraing, met de alleszeggende titel 'Requalification et rénovation urbaine', bood de ontmanteling van enkele verouderde industriële gebouwen en garages de unieke kans om een binnenstedelijk park in te richten – het enige in het vernieuwde stadscentrum. Het park vormt het hart van een nieuw gebouwblok en wordt omgeven door drie vastgoedprojecten die simultaan ontwikkeld werden.

Een van de voornaamste uitdagingen in het project was dat er enerzijds een maximum aan verbindingen en spontane omgangsvormen gegarandeerd moest worden via de creatie van gedifferentieerde groenruimtes, en anderzijds dat ze – ondanks die differentiatie – toch een onderlinge samenhang moesten vertonen. Het park bestaat tevens uit een geheel van voetgangersverbindingen tussen de verschillende aanpalende wijken. Het stramien van deze paden is voldoende uitgebreid om verschillende verplaatsingswijzen en onderlinge relaties toe te laten (woningen, scholen, kantoren, winkels, bus, nieuw administratief centrum ...).

De noordelijke grens van de site (en dus de meest zuidelijk gerichte) wordt afgebakend door een groot panoramisch terras dat een sociale, functionele, ludieke, ecologische en ruimtelijk ordenende rol vervult. De ruimtelijk ordenende functie komt voort uit het feit dat deze laterale structuur een duidelijke fysieke scheidingslijn tussen park en omgeving vormt. De functionele rol resulteert uit de blokkage van het zicht naar de naburige percelen via de lange omheining.

Het ludieke aspect schuilt in het feit dat het panoramisch terras door zijn niveauverschillen met onder meer hellende vlakken, trappen om te

beklimmen en stroken om af te dalen uitnodigt tot spelletjes. Met als achterliggende gedachte dat het park mogelijke gebruiken suggereert zonder ze op te leggen. Het ecologische facet zit 'm in de plaatselijke opslag van uitgegraven grond. En tot slot is er uiteraard die belangrijke sociale dimensie, met structuren die uitnodigen tot menselijke interactie en unieke troeven die in deze nieuwe binnenstedelijke context een uitzonderlijke meerwaarde bieden: het grote solarium dat pal naar het zuiden gericht is, lange banken waar je heerlijk kan verpozen, de verheffing boven en het zicht op de bewegingen en de voetgangersstromen in het park, de rust die je gedurende een middagpauze bevrijdt van het lawaai op de boulevards...

De oostzijde van het park – grenzend aan het Neocittà I-gebouw, dat het nieuw administratief centrum van de stad verbindt met het park en het omringende blok – is opgevat als een stedelijke esplanade met gelijkvloerse winkels, waarvan de portalen en de gezichtshoeken ruime perspectieven op het park bieden.

De vorm van het terrein – initieel volledig plat – past perfect binnen de geest van het ontwerp. De reliëfs en microreliëfs bevatten ondergrondse infrastructuur (helling naar de ondergrondse parking, bodemwarmtewisselaar...), schermen het geheel fysiek en visueel af van de naburige percelen, verbergen de parkeerzones (ten westen van het park), structureren de site en genereren een verrassingseffect door de verschillende ruimtes slechts erg geleidelijk te onthullen naarmate men zich verder verplaatst. De beplanting is gekozen in functie van het kleurrijke bloeipatroon. De gevarieerde vegetatie is steeds gepositioneerd op hellingen om een ruimer zicht op de natuurpracht te openbaren en zo een indruk van overvloedig groen te creëren.

Het spel van grondniveaus en reliëfs draagt bij tot een duurzaam beheer van het project, in die zin dat het ervoor zorgde dat het grootste deel van de afgegraven grond opnieuw kon worden gebruikt om het terrein verder vorm te geven. Parallel hiermee voert het algemene profiel van het terrein het water af naar de tweede structurerende laterale as, die is ingericht als een lineaire infiltratiezone die een vertraagde afvloeiing toelaat ter hoogte van een droge rivier of wadi.

Vanuit een behoefte aan ruimtecreatie en sociale controle biedt de centrale zone van het park op haar beurt een erg vrij uitzicht op het geheel van de site. De ruime centrale grasvlakte met bomen helt lichtjes over in de richting van de droge rivier. In geval van hevige regen vangen zowel de grasvlakte als de droge rivier een vooraf berekend volume aan water op en wordt het park herschapen in een ander landschap. De wandelpaden, die in deze zone ietwat verhoogd aangelegd zijn, blijven evenwel toegankelijk. Het park bevat tal van massieve bomen die het park ruimtelijk structureren en afbakenen. Een nauwkeurig bestudeerd regenwaterbeheer, ledverlichting en uitgravingen dragen bij tot de reductie van de (fysieke) belasting en de onderhoudsbehoefte.

**/ EOLE Atelier d'Architecture des Jardins
et du Paysage SPRL**

De Frélaan 229 – 1180 Brussel
Tel. +32 (0) 2 538 26 93
info@eole.eu – www.eole.eu

/ Landschapsarchitect
Anne-Marie Sauvat

/ Bouwheer
Stad Seraing

/ Aannemer
Lesuco

/ Foto's
© Eole
© Stéphane Jourdain

Het keurmerk *'Pierre locale'*, een nieuw argument om te kiezen voor lokale producten

Het is deze dagen een heuse rage om producten allerhande soorten 'labels' toe te kennen en uit te rusten met een overvloed aan logo's waarvan de ware betekenis niet altijd even duidelijk is. Dit is zeker het geval in de landbouw- en de voedingsindustrie, maar ook andere sectoren blijven niet achterwege. Zelfs natuursteen ontsnapt niet aan deze nieuwe logica, en dat als sinds 1999 met de aanduiding van lokale oorsprong voor 'blauwe steen of arduin uit het Tournaisiaanse geologische tijdperk', een ietwat complexe benaming voor een materiaal dat in andere gevallen simpelweg omschreven wordt met het merk 'Arduin – Belgische blauwe hardsteen', officieel vastgelegd door de federatie van producenten van blauwe hardsteen (www.federatieblauwehardsteen.be). Het standaardbestek dat gepubliceerd werd in het Belgisch Staatsblad preciseert de toepassingsvoorwaarden van deze aanduiding van lokale oorsprong, meer bepaald met betrekking tot de geologie en de petrografie van de steen, de karakteristieken en de performantie. Om diverse redenen, waaronder de verdwijning van het certificatieorganisme, heeft dit keurmerk nooit een concrete toepassing gekregen, laat staan dat het werkelijk gebruikt is.

© Pierres et Marbres de Wallonie

weefsel, met een onmiskenbaar aandeel in de directe werkgelegenheid. Hun producten voeden in belangrijke mate de werven in het bouwwezen en creëren op die manier ook veel indirecte werkgelegenheid. Deze regionale rijkdommen kennen een lange traditie, maar zijn tegelijk uitermate modern. Ze worden echter geconfronteerd met snedige internationale concurrentie en de opkomst van industrieel bewerkte materialen, die – zonder echt de kwaliteiten van natuurlijke varianten te bezitten – bestempeld worden als technisch en esthetisch gelijkwaardig. Het is tijd dat onze regionale steensoorten zich profileren, met name door te hameren op bijzondere troeven zoals korte cycli en een lage milieu-impact. Dit streven krijgt vandaag vorm met het nieuwe label *'Pierre locale'*.

De associatie *'Pierres et Marbres de Wallonie'* riep dit concept in het leven om stenen die ontgonnen zijn uit de bodem van Wallonië en bewerkt zijn in lokale ateliers voor eens en voor altijd te onderscheiden van andere (lees : minder lokale) varianten. De levenscyclusanalyses van verschillende elementen in blauwe steen en zandsteen, die werden uitgevoerd door het laboratorium Chemische technologie van de Universiteit van Luik, maakten het mogelijk om de impact van elke levensfase van deze producten te becijferen, van hun ontginning over het verzagen, de verdere bewerking, het verpakken en hun uiteindelijke toepassing tot afbraak en 'het einde van hun bestaan'; de milieu- en gezondheidsdeclaratiefiches die eruit voortkwamen zijn online te raadplegen op www.pmw-marchespublics.be (en eveneens op de nieuwe site www.pierrelocale.be). Het mag niet verbazen dat de overgang tussen elk van deze verschillende fases een belangrijke factor is om in rekening te brengen en dat het bilan van exotische materialen sterk beïnvloed wordt door het lange transport, dat zich uitstrekt over de hele wereld. Zoals we hier eerder al hebben aangehaald, kunnen deze overwegingen een interessante rol spelen in de officiële toewijzingsprocedures voor overheidsopdrachten, met name via de implementatie van milieugerelateerde, sociale en ethische voorwaarden (waarbij de laagste prijs niet langer het doorslaggevend element is). Het komt er vandaag dan ook op aan om de actoren op de

Zeventien jaar later is de globale context veranderd en zijn de inzichten geëvolueerd: het is bon ton geworden om de nadruk te leggen op andere karakteristieken dan louter de geologische of mechanische aspecten. Ook de maatschappelijke en milieugerelateerde kwaliteiten zijn tegenwoordig aan de orde. Steengroeven maken integraal deel uit van het regionale industriële

private markt (lees: het grote publiek) te sensibiliseren, een belangrijk potentieel cliënteel voor minerale constructie- en decoratieproducten.

In eerste instantie zullen de exploitanten met een vestiging op Waals grondgebied – waarvan de ontginning vooral een decoratief doel heeft en de productverwerking voornamelijk in Wallonië gebeurt – het keurmerk alvast kunnen gebruiken in hun communicatie (het logo kan op alle gewenste dragers worden aangebracht). Nadien zal er zeer snel een kwaliteitscharter opgesteld worden, parallel met een code van goede praktijk voor (ecologisch) verantwoorde steengroeven, waarin alle aspecten met betrekking tot een efficiënt beheer inzake de productie van natuursteenelementen die bestemd zijn voor bouw- en decoratiedoeleinden gedetailleerd worden toegelicht, van de ontginning van de bodemlagen tot de uiteindelijke levering op de werf. De spaarzame exploitatie en de optimale valorisatie van een niet-hernieuwbare natuurlijke grondstof, het simultane beheer van die andere natuurlijke rijkdom water, het behoud of zelfs de bevordering van de biodiversiteit: al deze zaken zullen stuk voor stuk de revue passeren. Net zoals de verbetering van ontginnings- en bewerkingstechnieken, de optimalisatie van verpakkingsprocedures en het transport specifiek onder de aandacht zullen komen, met de bedoeling om de impact van de keten nog te reduceren. De drager van het keurmerk engageert zich om aandacht te hebben voor al deze aspecten en een duurzame exploitatiefilosofie aan de dag te leggen. Op termijn moeten ook de bewerkers en de verdelers in aanmerking kunnen komen voor het label aangezien het doelpubliek de uiteindelijke gebruiker (lees: de particulier) is. Zij moeten aantonen dat ze zich kunnen vinden in de globale filosofie van het concept. Op die manier zal de hele keten, van ontginning tot particuliere bouwheer, eenzelfde ontwikkelingsstrategie aan de dag leggen, met een duurzamere manier van bouwen en leven tot gevolg.

Minister Carlo Di Antonio, die binnen de Waalse regering bevoegd is voor deze materie, gaf recent (15 maart 2016) op een persconferentie te kennen dat hij dit initiatief van de industriële wereld maar al te graag ondersteunt. Het logo zal vanaf heden gebruikt worden door de ondernemingen die de eer hebben om het keurmerk (uit) te dragen. De verdere uitwerking van het project kan continu worden opgevolgd op de website www.pierrelocale.be.

architraaf

U WIL EEN MOOI ARCHITECTUURPROJECT LATEN VERSCIJNEN ?

Contacteer ons selectiecomité
La Rock 6 – 4160 Anthistes – België
ld@architraaf.be
www.architraaf.be

HEEFT U EEN NUMMER GEMIST? ZOEKT U EEN SPECIEF PROJECT?

Consulteer dan zeker www.architraaf.be

In de projectenrubriek op de website kan u zoeken op geografische locatie, categorie of architect. En dat sinds het nummer 151 (juni 2004). Een archief dat meer dan tien jaar teruggaat staat tot uw beschikking.

Verheven houtbouw op een betonnen sokkel

/ GAFPA

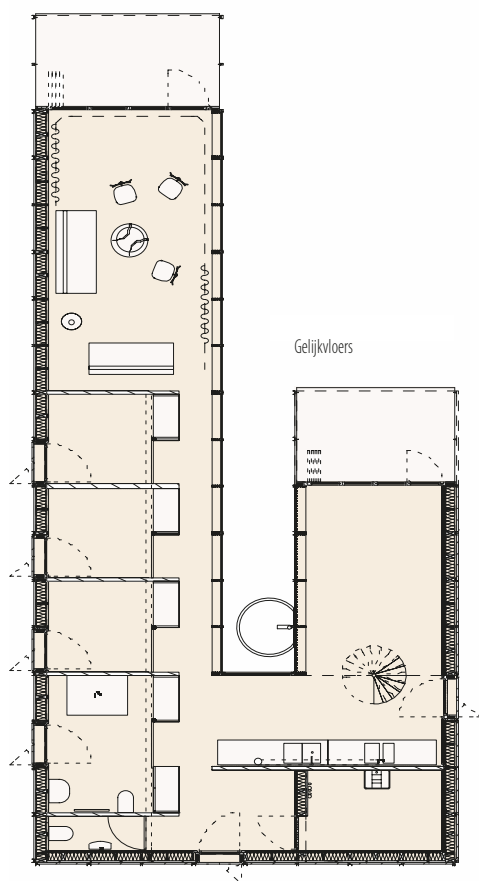
/ 9185 Wachtebeke

De opdrachtgevers van dit project resideren in een appartement in de Gentse binnenstad, maar zochten een nabijgelegen toevluchtsoord om hun jachtige leven op gezette tijden achter zich te laten. Op een terrein in Wachtebeke verbeeldde de architecten van GAFPA een eigenzinnig weekendhuis, exemplarisch voor een oeuvre dat varieert van insceneringen van tentoonstellingen tot landschappelijke projecten. Het leverde hen onder meer een speciale vermelding op tijdens de jongste Belgian Building Awards.

Wat maakt een weekendhuis? Wat onderscheidt het van elke andere woning? Aan welke vereisten moet een 'tijdelijk verblijf' op een boogscheut van de stad beantwoorden? Dat waren de vragen die GAFPA zich stelde toen het begon te ontwerpen. Het weekendhuis geeft zijn eigenaars de kans om te ontsnappen aan het dagelijkse leven. In die zin heeft het lak aan een representatieve zijde, keert het zich af van de weg en richt het zich resoluut naar het aangrenzende landbouwgebied. De toegang zit verscholen achter een haag en de voordeur wordt afgeschermd door een strekmetalen luik, net zoals de ramen van de slaapkamers. In geopende staat vormen de luiken vinnen die de kamers privacy verlenen ten opzichte van de straat.

Het gebouw zweeft boven het maaiveld uit. De binnenruimtes zijn geordend volgens een ongelijkbenige U-vorm. Aan elk uiteinde van die U-vorm bevindt zich een leefruimte met een overdekte buitenruimte. De glazen wig tussen de leefruimtes verbindt, maar zorgt ook voor afscheiding. De slaapkamers zijn bewust klein bemeten — veel meer dan een bed past er niet in, en de kast maakt deel uit van de wand die de kamers scheidt van de gang. Dit in tegenstelling tot de eetruimte, die met haar dubbele hoogte zelfs royaal te noemen is. Tussen het kookgedeelte en de eetruimte staat een stalen wenteltrap die toegang geeft tot de mezzanine met de ouderlijke slaapplek. Op plan lijkt de tussenafstand tot het aanrecht eerder krap, maar in werkelijkheid zorgt dit voor de nodige buffer tussen koken en eten. Deze frictie vergroot de belevingswaarde van de ruimte.

De tuin gaat over in het landschap. Een speciaal uitgezochte boom werd zo ingeplant dat zijn kruin tijdens de zomermaanden schaduwen werpt op de glazen gevel. De woning staat als een moderne paalwoning bovenop T-vormige keermuurelementen. In zijn lichtheid lijkt het slechts tijdelijk neergepoot. Het houten volume kan er zo weer af, de betonnen sokkels kunnen uitgegraven worden, waarna het helmachtige gras de plek kan heroveren. De constructie is opgebouwd volgens een raster van 2,40m. In de gevel wordt elk travee afgeboord met een aluminium profiel. De invulling bestaat uit houten plaatmateriaal met een subtiel groene waas, afgewisseld met strekmetal roosters voor de ramen. Ter hoogte van de leefruimtes zit het glas vervat in het aluminium frame. De overkapping van de terrassen lijkt ondersteund te worden door dezelfde fragiele structuur. In werkelijkheid houden I-profielen bovenop het dak deze uitkragingen op. Ze zitten vernuftig verstopt in het dak, dat deels is ingericht als groendak.

De in onze contreien nog vrij nieuwe houtskeletbouwtechnieken werden bij deze lage-energie woning doordacht toegepast. Zowel aan de binnen- als de buitenkant zijn de wanden bekleed met houten plaatmateriaal. De isolatie van het volume is geoptimaliseerd met ingeblazen papiervlokken in de wanden en driedubbel glas. De vloer in gepolierde chape oogt niet alleen mooi bij het hout, maar zorgt samen met het groendak tevens voor de nodige massa om de thermische inertie van het gebouw te verhogen.

**/ GAFPA bureau voor architectuur
en stedenbouw**

Nieuwevaart 188 A102 – 9000 Gent
Tel. +32 (0) 9 233 38 32
www.gafpa.net

/ Medewerkers

Floris De Bruyn, Philippe De Berlangier,
Frederick Verschuere

/ Bouwheer

Christophe Delaey

/ Stabiliteit

Arthur De Roover

/ Aannemers

VH bouw e Lab 15

/ Foto's

© GAFPA

beroepsvereniging
voor
architecten

De WoningPAS-OP!

We kennen allemaal de gevallen waarbij de ramen een aantal jaar geleden, met overheidssubsidies, vernieuwd zijn en later blijkt dat het schrijnwerk aangepast of vervangen moet worden om de bouwknoppen weg te werken. De luxe om met dit soort van mislopen kansen en verkeerde beslissingen verder te gaan, hebben we niet meer. Een (dwingende) leidraad om eenduidig richting een energetisch performant gebouwenpatrimonium te gaan, dringt zich op. Wie een huis koopt, krijgt binnenkort dan ook een woningpas: een stappenplan om de woning energievriendelijk te renoveren.

Kan de woningPAS een antwoord bieden op de hierboven beschreven problematiek? De renovatie van een woning is geen statisch gegeven. De noden van de huidige of toekomstige bewoners veranderen doorheen de tijd. De analyse van de mogelijkheden van een gebouw is het resultaat van een overleg tussen degene die het onderzoek uitvoert en de opdrachtgever. Een momentopname dus. Degene die pretendeert dat hij of zij vandaag een juiste interpretatie kan maken die tot 2050 geldig blijft, rekening houdend met veranderend eigenaarschap en een veranderende maatschappij, heeft het aan het verkeerde eind.

BVA is er daarom van overtuigd dat een WoningPAS zijn doel zal voorbijvliegen en zelfs contraproductief zal zijn indien niet met volgende randvoorwaarden rekening wordt gehouden:

- de opmaker van de WoningPAS dient de kunst te beheersen om een gebouw gelaagd te kunnen lezen, waarbij parameters zoals stabiliteit, bouwfysica, programmatische flexibiliteit, cultuurhistorische waarde, architecturale belevingswaarde, culturele en materiële duurzaamheid, stedenbouwkundige inbedding en financiële haalbaarheid grondig geanalyseerd en gesynthetiseerd worden.
- De WoningPAS mag geen statisch document zijn. De mogelijkheid moet bestaan om de WoningPAS bij te sturen in functie van wijzigende noden, wijzigende gebruikers of een wijzigende maatschappelijke context.
- Indien de WoningPAS onterecht mogelijkheden van een gebouw blokkeert, zal dit eveneens leiden tot een onterechte waardevermindering van een gebouw. De problemen die hieruit kunnen voortvloeien, kennen we uit de ervaringen met de Inventaris Onroerend Erfgoed.

- De WoningPAS mag niet in de val trappen van het EPC, dat vaak opgemaakt wordt omdat het nu eenmaal moet, maar met een gebrek aan sérieux en motivatie, waardoor het instrument in sneltempo devalueerde en zijn doel miste. De parameters die in de WoningPAS moeten worden opgenomen, zijn nog veel complexer dan bij een EPC.

BVA is ervan overtuigd dat er een leidraad nodig is om het patrimonium tegen 2050 energetisch op niveau te krijgen op een coherente en consequente manier. BVA gelooft dat een WoningPAS hierbij deels een oplossing kan zijn. Maar niet om het even welke WoningPAS door om het even welke WoningPAS-opmaker.

Dynamische regelgeving is ons vakgebied niet vreemd. Denk maar aan de uitdaging die aangegaan werd met het meer dynamisch maken van bestemmingsplannen door de introductie van structuurplannen. Regelgeving die veeleer intenties vastlegt dan harde grenzen en die de mogelijkheid laat tot bijsturing en tijd- en projectspecifieke invulling. De vrijheidsgraad die hierin besloten zit, moet gedurende heel het traject echter goed bewaakt worden. Dit vergt competente mensen bij de opmaak, de evaluatie en de handhaving.

BVA denkt dan ook graag constructief mee bij de verdere uitwerking van het RenovatiePACT.

Tot binnenkort
Sylvie Bruyninckx,
Voorzitter BVA
BVA versterkt en
verbindt architecten die
het maatschappelijk
belang van architectuur
binnen een duurzame
samenleving ter harte
nemen.

Ernest Allardstraat 21
1000 Brussel
Tel. +32 2 5122578
info@bvarchitecten.be
www.bvarchitecten.be

Superbeton

Vormelijke emancipatie

De mogelijkheden van nieuwe 'ultrahogesterktebetonsoorten' resulteren in een heuse emancipatie van de vorm. Ze maken niet alleen allerhande esthetische varianten mogelijk, maar gunnen vooral de fantasie de vrije loop. Bogen, tegenbogen, maaswerk en subtiële afwisselingen van hol en vol maken van bepaalde realisaties volwaardige kunstwerken. De complexe harmonie van de vormen, hun interactie met het licht en de zichtbare contrasten die daar het resultaat van zijn kunnen weleens doen denken aan het zwart-witte lijnenspel van bepaalde bijna abstracte gravures. Die parallel tussen twee relatief ver van elkaar verwijderde kunstvormen wordt perfect geïllustreerd door een foto van het moucharabieh van het MuCEM en een werk van beeldend kunstenaar Kikie Crêvecœur dat hetzelfde onderwerp afbeeldt.

© Kikie Crêvecœur

MuCEM – arch. R. Ricciotti / © Lisa Ricciotti

www.meyvaertfire.be

MEYVAERT

Médiathèque des Cordeliers
Lons-le-Saunier FR

MEYVAERT FIRE, dé spécialiste in beglaasde constructies voor brandcompartimentering

Als afdeling binnen Meyvaert Glass Engineering, hebben wij door de jaren heen een **uniek en veelzijdig profiel systeem** ontwikkeld. Dit laat ons toe brandwerende oplossingen aan te bieden voor allerlei toepassingen: wanden, doorslaande branddeuren, automatische schuifdeuren en zelfs horizontale toepassingen.

Gezien al onze producten uitvoerig werden getest, beschikken wij over een **zeer breed geattesteerd gamma** waarmee wij hopen u binnenkort van dienst te kunnen zijn.

Theatercomplex met een gouden randje

/ import.export Architecture

/ Minderbroedersgang 3 – 2800 Mechelen

DE MAAN is een belangrijke uitvalsbasis voor kinderkunsten in het centrum van Mechelen. Sinds oktober vorig jaar kan het theatergezelschap terecht in een volledig vernieuwd theatercomplex, ontworpen door import.export Architecture. Een knap staaltje architecturale verbeelding in de schaduw van de Sint-Romboutstoren.

Elk jaar speelt DE MAAN 350 à 400 voorstellingen en krijgt het 40.000 toeschouwers over de vloer. Geen wonder dus dat er wat sleet kwam op de gebouwen en dat een grondige vernieuwingsoperatie zich opdroeg. De zalen beantwoordden niet meer aan de brandveiligheidseisen en hadden te weinig mogelijkheden om er hedendaags theater te kunnen brengen. Ook de veiligheids- en technische installaties waren aan vervanging toe. In plaats van een klassieke top-down benadering – het ontwerpproces als een zoom-in van de grote stedelijke schaal via de kleinere schaal van het gebouw en de architectuur tot de microschaal van interieur, technieken en meubel – opteerde IEA in dit ontwerp voor een synchrone benadering van meerdere schalen en disciplines.

De resultaten van deze meervoudige benadering, waarbij zowel stedenbouw, architectuur, monumentenzorg, technieken, interieur en zelfs landschap samen werden onderzocht en ontworpen werd vastgelegd in enkele concepten en richtlijnen:

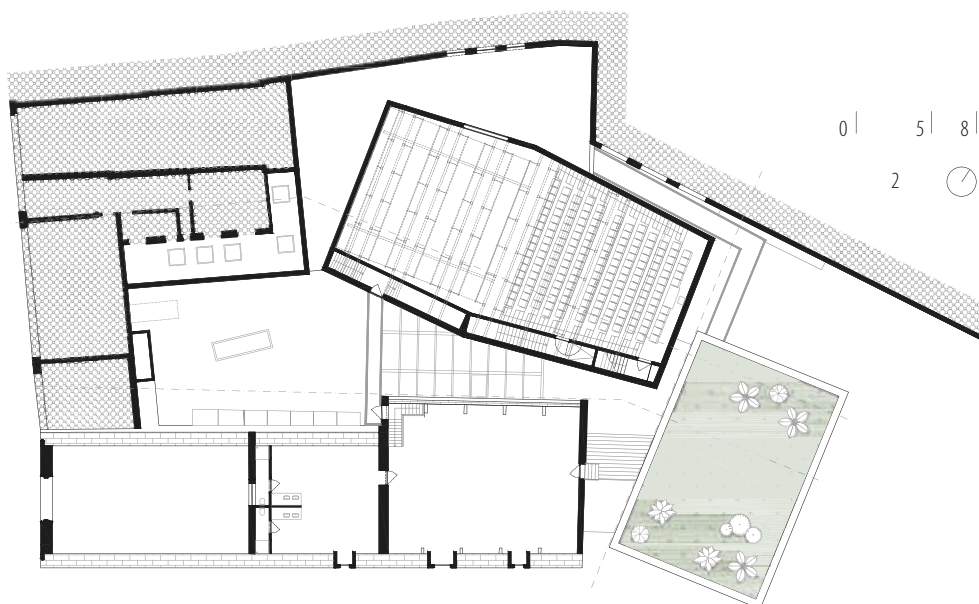
- het creëren van eigenzinnige visuele, fysieke en tactiele relaties tussen de nieuwbouw en de bestaande monumenten (1)
- het creëren van drie autonome, duidelijke maar avontuurlijke circulaties voor het publiek, de acteurs en de administratie doorheen een amalgaam van gebouwen (2),

- het creëren van een aantal bijzondere gebruikers- en belevingsdozen met elk hun eigen karakter, sfeer en architecturale detaillering (3) en het creëren van een tussenliggend 'coulisselandschap' met een aantal specifieke gekaderde zichten doorheen de gebouwen en zichten vanuit de gebouwen naar de omgeving.

Dit resulteerde in een vernieuwd volume met een aantal kantoren, een atelier, een grote zaal (180 plaatsen) en een kleinere zaal voor repetities, onderzoek en intiemere voorstellingen. Voor bijzondere evenementen kan het gezelschap bovendien uitbreiden naar de gerestaureerde Kapel naast het Heilige geesthuis. Onder de kleine zaal, een gouden kubus die geïnspireerd is op de Maanlander die bij de Apollo 11-missie hoorde, bevindt zich een café.

Het project werd gerealiseerd in nauwe samenwerking met Architectenbureau K. Beeck en architectenburo ooSTPool. Zij stonden in voor de restauratie van de monumenten. Daarnaast was er ook intens overleg met het theatergezelschap zelf en de architecten van de stad Mechelen. Het gebouw was voor het eerst publiek toegankelijk op de Dag van de Architectuur 2015, die plaatsvond op 11 oktober.

/ import.export Architecture

Bloemstraat 29 / 101
2140 Borgerhout
Tel. +32 (0) 3 226 76 41
www.iea.nu

/ Medewerkers

Oscar Rommens, Joris Van Reusel,
Thomas Boerendonk, Negar Sayaani,
Pieter Rubens

/ Bouwheer

Stad Mechelen

/ Stabiliteit

Lime

/ Technieken

Tech 3

/ Aannemers

Pit Antwerpen (hoofdaannemer)
Goorden (ruwbouw en afwerking
interieur)
Ridder (gevel)

/ Foto's

© Filip Dujardin

Uw partner in passieve brandbescherming voor gebouwen.

Promat biedt efficiënte en eenvoudig te plaatsen oplossingen voor brandveilige compartimentering, passieve brandbescherming van draagstructuren, technische installaties en het afdichten van doorvoeringen. Daarnaast zijn er ook architectonische oplossingen met brandwerend glas en glazen brandwerende deuren 'op maat'.

Promat International NV

Bormstraat 24, 2830 Tiselt | T 015 71 33 51 | F 015 71 82 29 | info@promat.be | www.promat.be

Soberheid en authenticiteit

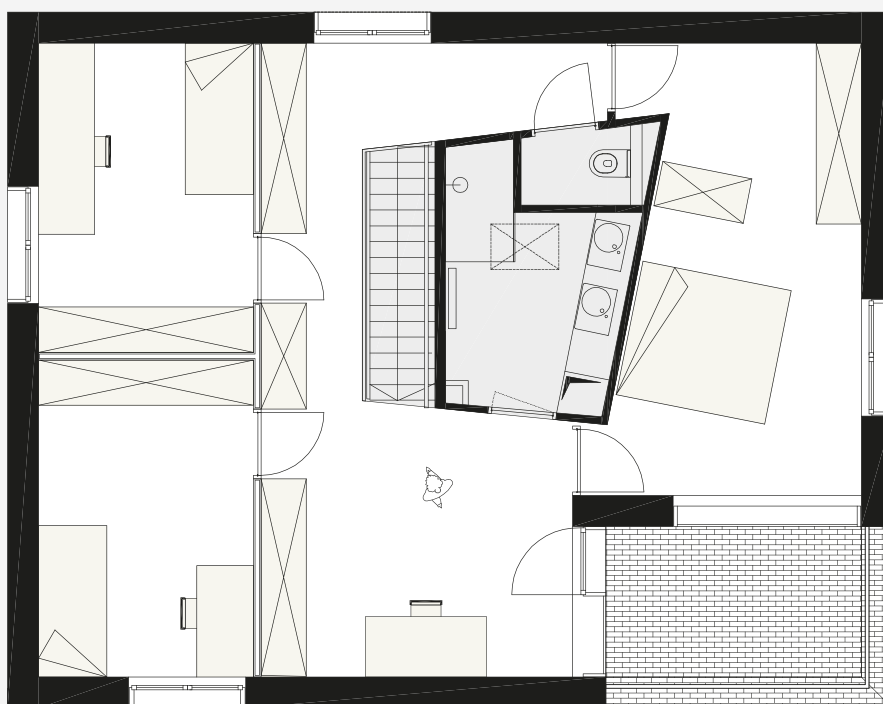
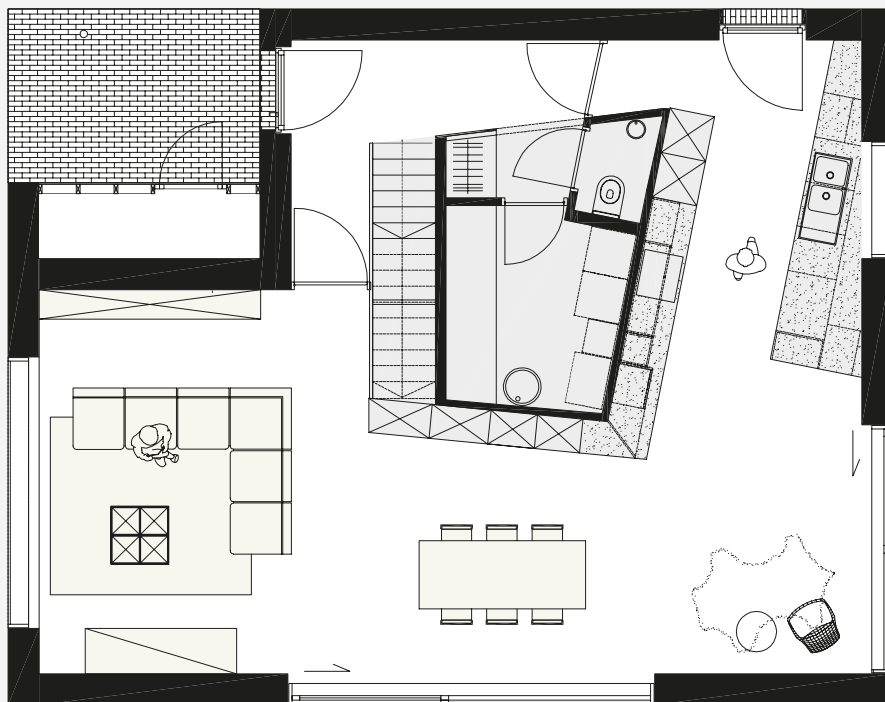
Woning met zicht op de polders

/ Bultynck Kindt architecten
/ 8730 Oedelem

Een woning aan de rand van het centrum van Oedelem die één is met de omliggende Vlaamse polders. Bultynck Kindt architecten maakte het waar door het contact tussen huis en omgeving zo groot mogelijk te maken en de indrukwekkende vergezichten tot een wezenlijk onderdeel van het project te verheffen. Met een optimalisering van de woonbeleving tot gevolg...

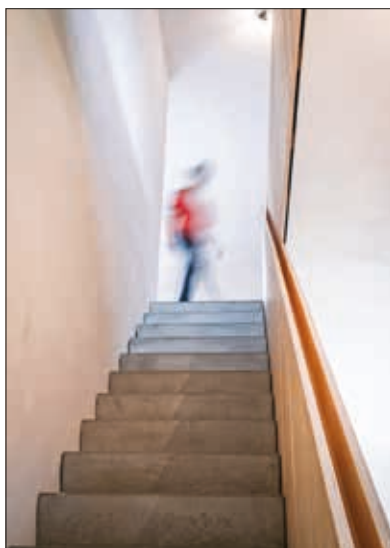
De openheid van de polders is doorgetrokken in het plan van de woning. Om dit voor elkaar te krijgen, vertrokken de architecten van een centraal volume waarrond de woning is georganiseerd. Het volume bevat alle technische en praktische voorzieningen zoals berging, keuken, toilet en trap. Op de gelijkvloerse verdieping is de keuken naar het oosten gericht, terwijl het eetgedeelte, de zitruimte en de inkom respectievelijk aan de zuid-, west- en noordzijde ingeplant werden. De specifieke vormgeving van het volume zorgt ervoor dat keuken, eetgedeelte en woonkamer niet zozeer één geheel vormen, maar dat ze zich aandienen als een opeenvolging van verschillende ruimtes.

Op de verdieping is de badkamer het centrale punt waarrond de slaapkamer is georganiseerd. Hierdoor volgt het leven de positie van de zon doorheen de dag en ervaren de bewoners het daglicht steeds weer op een andere manier.

De rode baksteen met verdiepte voeg en het houten buitenschrijnwerk (afformosia) creëren een bijzondere textuur op de buitengevel. Het geeft dit solitaire volume in de polders een eigenzinnige robuustheid. Er zijn twee uitsparingen gemaakt: op het gelijkvloers ter hoogte van de inkom en op de verdieping – als terras aan de slaapkamer en de polyvalente ruimte, dat een mooi uitzicht biedt op de polders richting Beernem.

Het interieur van de woning is eveneens opgebouwd uit natuurlijke materialen. Het centraal volume bestaat uit geolieerde vurenmultiplex. Authenticiteit staat centraal, eerder dan opvallende elementen of een complex kleurenpalet. Alles draait om eerlijke materialen die zijn wat ze zijn: hout, beton, baksteen ...

/ Bultynck Kindt architecten

Benedictijnenstraat 50 – 8310 Assebroek

Tel. +32 (0) 50 69 50 30

www.bk-a.be

/ Medewerkers

Joke Kindt en Rein Bultynck

/ Aannemers

De Baets (ruwbouw)

Woodframes (buitenschrijnwerk)

Klaas Gunst (binnenschrijnwerk)

Rapidsol (polierbeton)

/ Foto's

© Tim Coppens & Lynn Laureys

ONZE ONDERGROND VERBERGT ZO VEEL GOEDS!

PIERRE LOCALE EEN HERKENNINGSTEKEN VOOR DE GEBRUIKER

Om in Wallonië ontgonnen siersteenproducten duidelijk te herkennen, zijn er voortaan de benaming «Pierre locale» en een bijbehorend logo. Dit logo is een nieuw middel om de producten uit de Waalse ontginningsnijverheid te promoten. Dankzij dit logo kunnen gebruikers hen immers duidelijk en snel onderscheiden van andere steenmaterialen voor de bouw die op de markt worden aangeboden, want een product met het logo komt gegarandeerd uit Wallonië. Het logo «Pierre locale» wil een zo groot mogelijke zichtbaarheid geven aan de Waalse steenproducten en er een echt begrip van maken, zodat het bij alle opdrachtgevers, zowel in de private als in de openbare sector, een automatische reflex wordt om hen in hun projecten te gebruiken.

WWW.PIERRELOCALE.BE

Een initiatief van

PIERRES & MARBRES WALLONIE

Met de steun van
de Waalse Minister van Milieu

Wallonie

Jean-Pierre Vergauwe, advocaat – jp.vergauwe@vergauwe-associates.be – Dit artikel kan tevens geraadpleegd worden op de website www.vergauwe-dccq.be.

De aansprakelijkheid van de fabrikant van het materiaal

Onroerend goed blijft een van de laatste belangrijke sectoren van de economische activiteit, die voornamelijk een artisaan karakter vertoont. Nadat het werd gefabriceerd, wat een ontwerp en verwezenlijking van materiaal veronderstelt, wordt het materiaal ofwel verkocht aan een aannemer, ofwel rechtstreeks aan de bouwheer. Het materiaal wordt vervolgens verwerkt door de aannemer of zijn onderaannemers volgens de voorschriften of de controle van de architect. Eens het is geplaatst, dient het materiaal tot slot onderhouden te worden.

Deze verschillende operaties brengen diverse verantwoordelijkheden met zich mee.

De vraag wordt nog ingewikkelder wanneer de ontwikkelde materialen zonder tussenkomst van de architect worden geïncorporeerd, ontwikkeld en vooraf gemonteerd in de fabriek of in het atelier.

Het is dan ook nuttig om de fundamentele principes van de aansprakelijkheid van de fabrikant of de leverancier van bouwmaterialen te herhalen, want merkwaardig genoeg stelt men vast dat de rechtsvorderingen gebaseerd op de aansprakelijkheid van de verschillende betrokken partijen in geval van problemen voornamelijk tegen de architect, de aannemer en de ingenieur worden gericht, maar zelden tegen de fabrikant of de leverancier van de materialen.

1. De aansprakelijkheid van de fabrikant

In principe zijn de verbintenissen en de aansprakelijkheid van de fabrikant deze van een professionele verkoper, die geacht wordt het verkochte goed perfect te kennen, zodat hij tevens aansprakelijk zal worden gesteld voor eventuele verborgen gebreken.

Hij is tevens verplicht om een zaak te leveren die conform is aan de contractuele specificaties.

Hij moet alle nodige maatregelen nemen om alle mogelijke gebreken te ontdekken, behalve wanneer hij kan aantonen dat het gebrek absoluut onmogelijk te ontdekken was, en hij dient aan de koper het nuttige bezit van de zaak te garanderen, alsook het gebruik waartoe de koper de zaak wenst te bestemmen.

In de materie van het onroerend goed is dit principe echter sterk genuanceerd in functie van de omstandigheden.

De aansprakelijkheid van de fabrikant of van de leverancier kan namelijk variëren naargelang de aard van het gefabriceerde en verkochte materiaal.

a. De zaak kan toebehoren aan de categorie van elementaire materialen (cement, zand); het kan een semiproduct zijn zoals baksteen, een buis of een kabel. De zaak kan een onderdeel zijn van of een geheel van geïndustrialiseerde of geprefabriceerde elementen (paneel, kozijn, trap, ...).

De aard van het materiaal zal aldus een invloed uitoefenen op de aard en de uitgestrektheid van de verplichtingen van de fabrikant; op die manier kan men een verschuiving vaststellen van de ontwerpdracht van de architect

naar de fabrikant, die samen met de levering van het materiaal detailplannen en gebruiks- en onderhoudsvoorschriften meedeelt. Deze situatie heeft onvermijdelijk gevolgen op het vlak van de aansprakelijkheden.

b. Men moet tevens rekening houden met de karakteristieken van het product. De verplichtingen en de aansprakelijkheid van de fabrikant versterken naargelang de complexiteit van het materiaal. Deze aansprakelijkheid zal tevens worden geanalyseerd in functie van de invloed die het materiaal heeft op de stevigheid en de stabiliteit van het bouwwerk.

c. Aard van de prestaties van de fabrikant-leverancier

De fabrikant van materialen dient de zaak te fabriceren en te (laten) verkopen; in sommige gevallen heeft hij tevens een actieve rol in het ontwerp- en uitvoeringsproces. In het algemeen staat deze tussenkomst in rechtstreeks proportioneel verband met de complexiteit van het materiaal.

Op de fabrikant en leverancier rust een raadgevingsplicht die op iedere professioneel rust en die voornamelijk betrekking heeft op de karakteristieken van het product, de voorwaarden van de plaatsing en de compatibiliteit van het materiaal met de omgeving waarin het wordt geplaatst.

Tot slot heeft de raadgevingsplicht van de fabrikant ook betrekking op de onderhouds- en gebruiksvoorwaarden van het materiaal.

De rechtspraak beoordeelt de verplichtingen en de aansprakelijkheid van de fabrikant op basis van de indicaties en publiciteit die de fabrikant geeft over het product.

De raadgevingsplicht vindt uiteraard plaats op het ogenblik van het sluiten van de overeenkomst en zelfs voor het sluiten ervan. In sommige gevallen kan de raadgevingsplicht blijven gelden tijdens het plaatsen van het materiaal.

Men kan de architect en de aannemers enkel maar aanraden om de fabrikant en leverancier zoveel als nodig en bij voorkeur schriftelijk te interpellieren, teneinde de nodige technische verduidelijkingen te verkrijgen.

2. Aard van het gebrek

De aansprakelijkheid van de fabrikant varieert in functie van de aard van het vastgestelde gebrek.

Men kan vier types van gebreken onderscheiden, die het materiaal kunnen aantasten.

a) Intrinsiek gebrek: het betreft een gebrek dat het materiaal in zichzelf aantast (voorbeeld: poreusheid van een baksteen).

Dit gebrek brengt uiteraard de aansprakelijkheid van de fabrikant met zich mee.

b) Ongeschikt voor het voorziene gebruik: een materiaal kan intrinsiek geen gebrek vertonen, maar evenwel niet geschikt zijn voor het gebruik waartoe het bestemd wordt.

agend**A**rchitecture.be

The first reference agenda for architects in Belgium

SEMINARIES | OPLEIDINGEN | CULTUUR

NETWORKING | COLLOQUIA

CONFERENTIES | INHULDIGINGEN

CASE STUDIES | BEURZEN

REIZEN | DEBATTEN

www.agendarchitecture.be

Jean-Pierre Vergauwe, advocaat – [jp.vergauwe@vergauwe-associates.be](mailto:j.p.vergauwe@vergauwe-associates.be) – Dit artikel kan tevens geraadpleegd worden op de website www.vergauwe-dccq.be.

Het betreft hier dus een conceptfout die de aansprakelijkheid van de architect in het gedrang kan brengen, die – ofwel in de plannen, ofwel in het lastenboek – een materiaal heeft voorgeschreven dat op zich wel goed is, maar dat niet of niet voldoende aangepast is aan het gewenste gebruik.

Indien de verkoper kennis heeft van het gebruik waartoe de verkochte zaak wordt bestemd en van het door de koper gewenste resultaat, dan rust er op hem een resultaatsverbintenis.

De vrijwaring van de verkoper kan zich aldus uitstrekken tot het functionele en extrinsieke gebrek die de zaak ongeschikt maakt voor het gebruik waartoe ze door de koper werd bestemd.

De gespecialiseerde aannemer of onderaannemer zal tevens aansprakelijk zijn in dat geval.

c)Uitvoeringsfout: Het materiaal kan goed zijn op zich en tevens geschikt zijn voor het gebruik waartoe het wordt bestemd. Het kan echter slecht geplaatst zijn, waardoor in eerste instantie de aansprakelijkheid van de aannemer, desgevallend samen met de architect voor een gebrek aan controle en in sommige gevallen zelfs de aansprakelijkheid van de fabrikant, in het gedrang wordt gebracht.

d)Slecht gebruik of slecht onderhoud: de schade kan het gevolg zijn van een slecht gebruik of een slecht onderhoud.

Aannemer en architect dienen erover te waken dat de bouwheer ten laatste bij de voorlopige oplevering een onderhoudsboekje ontvangt, waarin de onderhouds- en gebruiksvoorwaarden op gedetailleerde wijze worden geformuleerd.

Deze onderhoudsplicht rust op de eigenaar of de gebruiker, op voorwaarde dat deze de noodzakelijke informatie ten gepaste tijde heeft ontvangen.

De aansprakelijkheid van de architect en de aannemer kan in het gedrang komen, maar ook die van de fabrikant op grond van zijn raadgegingsverplichting (cfr. supra).

We stellen aldus vast dat, in het domein van het onroerend goed, de verplichtingen van de verschillende partijen elkaar aanvullen en hun aansprakelijkheden door elkaar lopen.

De fabrikant en de leverancier van materialen kruist deze van de architect-ontwerper en de aannemer-uitvoerder.

Hierdoor ontstaat een waaier aan verplichtingen.

3. Grondslag van de aansprakelijkheid van de fabrikant of leverancier

De fabrikant of leverancier is een professionele verkoper.

De bepalingen van het burgerlijk wetboek met betrekking tot de vrijwaring van de verkoper (artikel 1625 en volgende) zijn aldus van toepassing.

De contractant van een fabrikant of leverancier is in het algemeen een aannemer die het materieel heeft aangekocht.

In dat geval beschikt de bouwheer echter ook over een rechtstreekse vordering ten aanzien van de leverancier, voor zover deze niet tegelijkertijd als een aannemer kan worden beschouwd.

Dit is wat een recent arrest van het Hof van Beroep in Luik van 29 januari 2015 in herinnering heeft gebracht (Juridate F-20150129-5).

Nadat het Hof eraan herinnert dat de actuele wetgeving niet voorziet in een rechtstreekse vordering van de bouwheer ten aanzien van de onderaannemer van de aannemer, vervolgt het Hof dat *"wat echter wel is toegestaan, is de rechtstreekse vordering van de bouwheer ten aanzien van de leverancier van de materialen, van diens aannemer of ten aanzien van de onderaannemer van de leverancier. De vordering kan in dit geval enkel steunen op het regime van de vrijwaring voor gebreken in het kader van de verkoop. . . In die hypothese dient de leverancier van de materialen tussen te komen in het kader van een verkoopovereenkomst en niet in het kader van een aannemingsovereenkomst, nu de artikelen 1641 en volgende van het burgerlijk wetboek niet van toepassing zijn op de verhouding tussen de bouwheer en de aannemer of tussen de bouwheer en een onderaannemer"*.

Het Hof herhaalt de definitie van een aannemingsovereenkomst *"de overeenkomst waarbij een persoon, de aannemer, er zich ten aanzien van een andere persoon, de bouwheer, toe verbindt om, tegen betaling van een prijs, een bepaald werk of dienst uit te voeren, zonder zijn onafhankelijkheid bij de materiele uitvoering van zijn verbintenissen af te wenden, en zonder dat hij over een vertegenwoordigingsbevoegdheid beschikt"*.

De zaak die aan het Hof van Beroep in Luik werd voorgelegd, had betrekking op gebreken, tekortkomingen en onvolkomenheden bij het plaatsen van de raamkozijnen.

Het Hof stelt vast dat de fabrikant tussenkwam bij de metingen en het opnemen van de dimensies, dat hij de raamkozijnen leverde zonder aan hun effectieve plaatsing deel te nemen, die door de aannemer aan andere onderaannemers was toevertrouwd.

Het Hof stelt echter vast dat *"de te fabriceren raamkozijnen talrijke karakteristieken vertoonden (glaswerk, hoekkozijnen, plooien)"*.

Voor de fabricatie ervan, was een belangrijk werk van conceptie nodig en dienden de technische gegevens en specifieke noodzaken van de werf te worden gerespecteerd.

Hieruit volgt dat het kwestieuze contract geen betrekking had op de door de ramenfabrikant voorafgaandelijk bepaalde zaken, zoals standaardmaterialen, waarbij de loutere levering volstaat, doch wel op een specifiek werk dat de cliënt had gevraagd.

Deze overeenkomst dient dan ook te worden gekwalificeerd als een aannemingsovereenkomst en niet als een verkoopovereenkomst."

Waardoor de vordering van de bouwheer ten aanzien van de fabrikant geen enkele juridische grondslag had en derhalve ongegrond moet worden verklaard.

Hetzelfde geldt voor wat de vordering van de architect tegen de fabrikant betreft; deze vordering werd gesteld door de architect, in hoedanigheid van gesubrogeerde in de rechten van de bouwheren voor alle sommen die de

architect zou moeten betalen bovenop zijn eigen aandeel naar aanleiding van een in-solidumveroordeling.

De rechtstreekse vordering die de bouwheer en desgevallend de architect kunnen instellen lastens de fabrikant-leverancier lijkt zich aldus te beperken tot de hypothese waarbij de fabrikant en leverancier uitsluitend een materiaal leveren, zonder bij te dragen aan het ontwerp en het respecteren van de technische gegevens en specifieke vereisten van de werf.

Deze interpretatie dient mijn inziens genuanceerd te worden.

We begrijpen zeker dat de koopovereenkomst in strikte zin onderscheiden dient te worden van de aannemingsovereenkomst, die overigens een gemiddelde overeenkomst kan zijn en betrekking kan hebben op zowel de levering van de materialen als de plaatsing ervan.

De fabrikant-leverancier zal aan de rechtstreekse vordering kunnen ontsnappen indien hij kan aantonen dat hij handelde als onderaannemer van de aannemer, aangezien de wetgeving in huidige stadium helaas nog steeds niet voorziet in een rechtstreekse vordering van de bouwheer tegen de onderaannemer van de aannemer.

Men kan aldus stellen dat de fabrikant moet worden beschouwd als een onderaannemer van de hoofdaannemer indien hij werkelijk tussenkomt — niet in het eigenlijke fabricatieproces, maar in het uitvoeringsproces.

Zelfs een complex materiaal (zoals een raamkozijn), geleverd door de fabrikant of leverancier, brengt de aansprakelijkheid van de verkoper echter in het gedrang en zou aan de bouwheer moeten toelaten om een rechtstreekse vordering in te stellen.

De vraag blijft echter betwist en de antwoorden kunnen variëren.

4. De aansprakelijkheid van de architect voor een gebrek aan het materiaal

Hieronder herhalen we kort dat de architect aansprakelijk kan worden gesteld in geval van een gebrek in het materiaal en dat het delegeren van zijn verplichtingen en aansprakelijkheid de architect niet van elke tussenkomst ontslaat.

1. De architect kan aansprakelijk worden gesteld voor een conceptfout.

Bij het opstellen van het lastenboek en de technische voorschriften heeft de architect de verplichting om met precisie de te gebruiken materialen te beschrijven, alsook de manier waarop zij moeten worden uitgevoerd.

De architect kan de voorschriften in het lastenboek echter beperken tot het definiëren van de vereisten waaraan ze moeten voldoen, waarbij aan de aannemer een grotere autonomie wordt gegeven omtrent de uitvoering en de keuze van de materialen.

Geconfronteerd met de specificiteit van de materialen, heeft de architect er belang bij de fabrikant te ondervragen en hem desgevallend het gepaste advies te vragen die de aansprakelijkheid van de fabrikant met zich meebrengt.

De aannemer dient over een zo volledig mogelijke documentatie te beschikken.

De architect dient zich te vergewissen van de comptabiliteit van de materialen met het geheel.

2. Tijdens de uitvoering van de werken moet de architect de uitvoering van de materialen controleren en eventuele uitvoeringsfouten opwerpen.

3. De architect dient zijn cliënt te informeren over de karakteristieken van de materialen, hun onderhoud en hun gebruik.

De architect mag de fabrikant tijdens de uitvoering van de werken om raad vragen en de fabrikant uitnodigen om deel te nemen aan de controle op de uitvoering.

Indien nodig mag hij zelfs de fabrikant uitnodigen om deel te nemen aan de voorlopige oplevering.

In het algemeen komt het aan de architect toe om de fabrikant desgevallend te betrekken en te doen tussenkomen, aangezien dit deel uitmaakt van zijn coördinatieverplichting.

In voornoemd arrest weerhoudt het Hof van Beroep in Luik de aansprakelijkheid van de architect wegens een gebrek aan de raamkozijnen, enerzijds op grond van conceptfouten voor bepaalde posten en een gebrek aan coördinatie wat de afwerking en de plaatsing betreft, alsook de risico's ten gevolge van een gebrek aan waterdichtheid die de architect had moeten opmerken in het kader van zijn controleplicht.

Het Hof stelt dat *"het niet ging om de klassieke levering, maar om de realisatie van een origineel werk, waarbij een bijzondere controle van de architect nodig was."*

De architect *"had de zaken op een andere manier moeten aanpakken, door de schrijnwerkerij, zoals die geleverd en geplaatst was, te weigeren en de bouwheer te adviseren omtrent de financiële inhoudingen die hij had moeten doen ten gevolge hiervan. Het werk had moeten geweigerd worden en opnieuw uitgevoerd."*

De architect stelde dat hij voorzichtig en proactief te werk was gegaan.

Het Hof erkent dat bepaalde onvolkomenheden wel door de architect werden opgemerkt, maar dat *"alle gebreken echter niet door de architect werden opgeworpen, onder meer deze met betrekking tot de geplooid raamkozijnen, de hoekkozijnen en de dimensies van de raamkozijnen ter hoogte van de dubbele deuren."*

Het Hof stelt dus dat de tekortkomingen van de architect, die samen met deze van de hoofdaannemer en onderaannemers hebben geleid tot eenzelfde schade, een in-solidumveroordeling rechtvaardigen, doch stelt dat de fout van de architect inzake de samenlopende vorderingen in mindere mate dan de aannemers heeft bijgedragen tot het ontstaan van de schade, zodat zijn aandeel in de aansprakelijkheid slechts 1/3 bedraagt.

Tot slot dient het belang om de fabrikant of de leverancier zeer snel in de procedure te betrekken te worden benadrukt; deze vordering kan door de architect zelf worden ingesteld.

Duurzame supermarkt

Hout als antigif voor het versteende karakter van een woonblok

/ MDW Architecture & H+G Architects

/ quai de Rome – 4000 Luik

De voornaamste ambitie van dit project was bewijzen dat een schijnbaar eenvoudige opdracht als die van een supermarkt ook geschikt kan zijn voor subtiële stedelijke acupuncture die de locatie in kwestie opwaardeert, tenminste als er toewijding en creativiteit van uitgaat. Gedragen door een bouwheer met ecologische aspiraties, wil deze realisatie fungeren als een toonbeeld van multidisciplinariteit (gebouw, gebruik, commercieel aanbod) en duurzaamheid in de brede zin van het woord. Een BREEAM 'Very Good'-certificaat is het ultieme streefdoel.

Gelegen in het centrum van een sterk verdicht, versteend huizen blok van 180 meter lang, wil het project de kwaliteit en de toegankelijkheid van de site bevorderen, zowel voor de gebruikers van het gebouw als de bewoners van de wijk. Om een nieuwe publieke voetgangersdoorgang te creëren die het blok in twee deelt, is het bestaande gebouw (dat gesloopt moest worden) verplaatst naar de rand van het perceel. Het nieuwe gebouw moest ingeplant worden op een ondankbaar terrein dat geprangd is tussen hoge aangrenzende muren. Het kwam er ook op aan om de commerciële en economische eisen – zowel de supermarkt als de dubbele verbinding Fragnée/

Quai de Rome toegankelijk houden – te verzoenen met de herstructurering van het blok.

De vereenvoudiging van de voertuigenstroom op de site en het ondergronds aanleggen van een groot deel van de parking reduceren de visuele impact van de aanwezige voertuigen en creëren plaats voor ruime, beplante oppervlakken. Dit alles komt ook de 'zachte mobiliteit' in en rond het blok ten goede.

hout bois
info

Grote Prijs Architectuur en Stedenbouw
van de stad Luik 2015
Belgische Prijs voor Architectuur 2015 —
genomineerd in de categorie 'Niet-residentieel,
publiek gebruik'

Het dak van het gebouw, dat zichtbaar is vanuit verschillende hoge aanpalende appartementsgebouwen, is versnipperd door nooduitgangen die de volumetrische impact van de supermarkt verkleinen. De groendaken sluiten visueel aan bij een lange, interne patio met bomen. Samen versterken deze elementen het aandeel vegetatie in het blok. De filosofie achter de perceptie van de daken is overigens ook gebruikt bij de uitwerking van de gevels. Deze bevatten immers een reeks plooiën die de passage van wandelaars langs het straatje animeren.

In heel het gebouw — van structuur tot gevel — is veelvuldig gebruikgemaakt van hout. Los van zijn kleinere impact in termen van grijze energie komt de keuze voor dit milieuverantwoorde materiaal voort uit de capaciteit om er een visueel lichtvoetig en makkelijk aanpasbaar en/of recycleerbaar volume mee te creëren. De gevel in cederhout, met variabele ritmische patronen, vormt met zijn warme uitstraling een extra tegengif tegen het versteende karakter van het blok. In het commerciële gedeelte is, zoals gewenst door de bouwheer, bijzondere aandacht besteed aan het visuele contact met de buitenwereld en de natuurlijke daglichtinval, zowel aan de kant van het straatje als langs de grote patio aan de achterzijde van het gebouw.

/ MDW Architecture

Terkamerenlaan 33
1000 Brussel
Tél. +32 (0) 2 428 73 76
www.mdwarchitecture.be

/ H+G Architects

Roodebeeklaan 195
1030 Schaarbeek
Tel. +32 (0) 2 660 90 03
www.hg-a.be

/ Medewerkers

Xavier De Wil, Marie Moignot, Jérôme Elleboudt,
Kristof Van Den Berghe, Yvan Breithof, Gilles
Debrun, Thomas Gillet, Ludovic Raquet (MDW)

Charles Herfurth, Guillaume De Ghellinck, Henry
Lebrun, François Denayer, Tanguy van Cutsem,
Marie-Eve Delfosse (H+G)

/ Bouwheer

Delhaize Group

/ Stabieleit

SETESCO

/ Technieken

DTS

/ Aannemer

BCDG (tijdelijke handelsvereniging Bernard
Construction – Donnay Goffin – Cordeel)

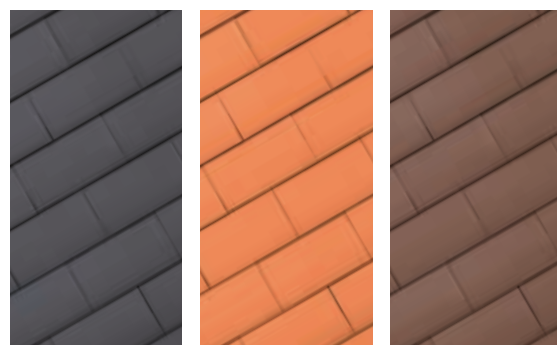
/ Foto's

© Séverin Malaud

Bellus keramische lei:

Superlichtgewicht
Supermooi
Superfijn.

Architect Erik Maeyaert, Diksmuide

Er bestaat geen fijnere of lichtere keramische lei dan de Bellus van Wienerberger. Dankzij haar hedendaagse lijn oogt uw dak heel strak. Als kwaliteitsvol en oogstrelend alternatief voor leien of dakpannen in nieuwbouw én renovatie, is de Bellus naast antraciet mat nu ook verkrijgbaar in de kleuren natuurrood en terra bruin.

Ontdek Bellus in onze showrooms in Londerzeel of Kortrijk.
Of vraag uw brochure aan via info@koramic.com.

www.koramic.com

KNAUF DISCOVERY DAYS

groot succes

De eerste Knauf Discovery Days, het nieuwe beursconcept van Knauf, was een schot in de roos. De positieve reacties van de bouwprofessionals op de tweedaagse van 18 en 19 maart in Luik bewijzen dat de opzet tegemoetkomt aan de diverse verwachtingen. Het hele concept werd een maand nadien nog eens overgedaan in Groot-Bijgaarden: op 15 en 16 april informeerde en inspireerde Knauf in Brussels Kart Expo professionals én particulieren met (ver)bouw- en afwerkingsvragen.

Geen Knauf te bespeuren op Batibouw dit jaar. In plaats daarvan werd, op een steenworp van de Knauf-site in Engis, een eigen beurs op touw gezet. *"Simpelweg omdat we op deze manier ons hele gamma kunnen laten zien",* zegt Dirk Schumacher van Knauf. *"Dat is de laatste jaren stevig uitgebreid, zodat we hier in alle comfort onze informatie, opleidingen en demonstraties kunnen geven. De sterke interesse toont aan dat daar wel degelijk behoefte aan bestaat, waar we natuurlijk heel blij mee zijn."*

Op de **Knauf Discovery Days** deelde de bouwspecialist zijn expertise met zowel voorschrijvers, aannemers, groothandelaars en vakmensen (op de eerste dag) als met particulieren die op zoek waren naar informatie voor het eigen bouwproject (op de tweede dag). Meer dan vijftig medewerkers stonden paraat met toelichting rond de producten in het Knauf-gamma, van de alom bekende gipsproducten en isolatiematerialen tot innovatieve groendaksystemen, mortels en lijmen, voegenvullers, vochtbestendige en akoestische systemen en nog veel meer.

Een geheel nieuw salonconcept om in de toekomst in de gaten te houden. www.knaufdiscovery.be

AQUAPANEL®

A new sense of lightness

Knauf Ceiling Solutions
with Aquapanel® Technology Inside

Aquapanel Cement Board

Knauf plafondoplossingen met Aquapanel® Technology Inside zijn economisch, duurzaam en voldoen aan de hoogste eisen voor droogbouw zowel binnen als buiten. De unieke cementplaat is vervaardigd uit een kern op basis van portlandcement en lichtgewicht aggregaten met specifieke toeslagstoffen. Langs beide zijden wordt de plaat verstevigd met een glasvezelwapening. Aquapanel® Cement Board Skylite, speciaal ontwikkeld voor gebruik in plafondtoepassingen, biedt totaal nieuwe mogelijkheden wanneer het op ontwerp van plafonds aankomt, en doet dit bovendien met de hoogste weerstand tegen vocht en schimmelvorming.

Be certain, choose AQUAPANEL®

www.knauf.be

KNAUF

De eerste zonwering voor glas op glas hoekramen

Panovista®

- Geen hinderlijke aluminium profielen of kabels permanent in de hoek zichtbaar
- De beide zijden van de screen worden tijdelijk op- en afgerold
- De onderlat verdwijnt de kast als de screen volledig opgerold is
- Maximale afmetingen: 6000 mm B (elke zijde) x 3400 mm H

